

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

„STEUA CALITĂȚII”
Categorii AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

19 septembrie, 2024

Nr. 31-32 (4493-4494)

Prețul 20 lei

Fondat: martie 1941

Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriedalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Matematicianul este împlânzitorul ce a domesticit infinitul.

Lucian BLAGA (1895-1961), poet, eseist, dramaturg și filozof

Acord liric

Nichita STĂNESCU

ALTĂ MATEMATICĂ

Noi știm că unu ori unu fac unu,
dar un inorog ori o pară
nu știm cât face.
Știm că cinci fără patru fac unu,
dar un nor fără o corabie
nu știm cât face.
Știm, noi știm că opt
împărțit la opt fac unu,
dar un munte împărțit la o capră
nu știm cât face.
Știm că unu plus unu fac doi
dar eu și cu tine,
nu știm, vai, nu știm cât facem.
Ah, dar o plapumă
înmulțită cu un iepure
face o roșcovană, desigur,
o varză împărțită la un steag
face un porc,
un cal fără un tramvai
face un înger,
o conopidă plus un ou
face un astragal...
Numai tu și cu mine
înmulțiți și împărțiți
adunați și scăzuți
rămânem aceiași...

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

ABONAREA – 2024

DE CÂND statistica matematică este considerată ca știință?

– Iată, în sfârșit, și o întrebare referitor la matematică! ar putea să exclame cititorii îndrăgostiți de graiul cifrelor.

– Și încă ce întrebare! Despre statistica matematică! Să vedem: se va descurca domnul redactor-șef? intervine o altă echipă de cititori, la fel, pasionați de ecuații și probleme.

La drept vorbind, vă spun cu mâna pe inimă: nu mă așteptam la întrebări de acest gen și de atare complexitate de la cititorii noștri. Dar Maria Posmag, deși este abia elevă într-a noua, iată că ne-a adresat și o asemenea întrebare complicată. Salvarea mea, dragi elevi curioși, constă în sursele de informare: enciclopedii, dicționare, internet... Și de data aceasta am recurs la ele și iată ce am aflat.

Statistica matematică este ramura matematicii preocupată de noțiunile și metodele de calcul folosite în statistică, cum ar fi, de exemplu, teoria probabilităților. Are drept scop interpretarea datelor oferite de statistica descriptivă și folosirea acestora pentru a fi formulate concluzii și adoptate decizii. Fără aceste interpretări, statistica ar avea puțin sens, deși acumulează multe calcule și cifre, dar fără să se știe practic ce s-a calculat și ce înseamnă acel număr (numere) rezultat din calcul.

Conceptele de bază ale statisticii matematice sunt frecvența, absolută sau relativă, mărimea statistică, legea de repartiție sau de distribuție a unei mărimi, variabilitatea sau stabilitatea unei mărimi, corelațiile sau conexiunile între două caracteristici sau două mărimi statistice, indicii statistici. De asemenea, se folosesc conceptele de variabilă aleatoare, câmp de probabilitate sau câmp statistic, valoare medie, abatere, abatere pătratică.

Buna ziua, dragă ORIZONT COGNITIV!

Ni s-a spus la școală că statistica matematică este o știință relativ nouă. Aflând acest lucru, am început să mă frământăm mai multe întrebări. Le-am adresat profesorului de matematică, însă nu am primit un răspuns satisfăcător. De aceea m-am gândit că doar „Florile Dalbe” îmi poate da un răspuns competent. Fiind o elevă pasionată de matematică, aș vrea să știu: DE CÂND statistica matematică este considerată ca știință? Ce studiază ea și care sunt scopurile urmărite?

Maria POSMAG, elevă în clasa a IX-a la L.T. „George Coșbuc” mun. Bălți

Teoriile folosite în statistică au la bază teoria probabilităților. Statistica matematică folosește diferite teorii, ca teoria selecției (cu teoria estimației, a testelor de semnificație), teoria controlului statistic (mai ales în industrie), teoria deciziilor cu analiza secvențială și teoria predicției, legată de teoria proceselor stocastice.

Statistica matematică se suprapune considerabil cu statistica, care înglobează statistica descriptivă germană, „aritmetica politică” engleză și, în final, calculul analitic anglo-saxon, adică matematica. Matematicienii specializați se ocupă de îmbunătățirea metodelor statistice, iar statisticienii adesea formulează probleme matematice. Matematicienii și statisticienii ca Gauss, Laplace și C. S. Peirce au fost cei care au formulat teoria deciziilor pe baze probabilistice și a funcțiilor de utilitate. Teoria deciziilor bazată pe date statistice a fost dezvoltată de Abraham Wald și școala sa, folosind în mod intensiv calculul numeric, algebra, analiza matematică și combinatorica...

– E clar că n-am înțeles nimic! La ce bun omul să cunoască toate aceste subtilități științifice?

intervine unul dintre cititorii pasionați de literatură.

Într-adevăr, s-ar părea că terminologia cu care operează statistica matematică, această ramură științifică a statisticii generale, este greu accesibilă și ne privește foarte puțin pe cei care nu adorăm „cifrele seci”. Ba bine că nu-i chiar așa! Statistica matematică are în societatea modernă o mare importanță și joacă un rol decisiv în determinarea și prognozarea parametrilor optimi de dezvoltare a tuturor ramurilor vitale: economie, finanțe, cultură, educație, ocrotirea sănătății, justiție, știință, comerț, export, import, mass-media etc., etc. Cu alte cuvinte, statistica matematică își lasă amprenta asupra întregii noastre vieți, a cărei calitate este direct proporțională cu calitatea calculului efectuat de statisticienii-matematicieni.

Deci, dragii mei cititori, în primul rând cei pasionați de matematică, străduiți-vă să îmbrățișați pe viitor profesia de matematician-statistician. Poate că anume voi veți reuși, în sfârșit, nu numai să prognozați, ci și să ne asigurați în realitate un trai decent și îmbelșugat. Succes!

Pentru conformitate,
Ion ANTON

Următorul număr va apărea pe 3 octombrie a.c.

DRAGI PROFESORI, PĂRINȚI ȘI BUNICI!

Continuă abonarea la revista săptămânală „Florile Dalbe” pentru a doua jumătate a anului 2024. Nu stați pe gânduri! Abonați-i pe elevii, copiii sau nepoții dvs. la cea mai apreciată publicație periodică de cultură generală, destinată copiilor și adolescenților de toate vârstele, dar în special – elevilor din ciclul gimnazial.

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru persoane
fizice și juridice:

1 lună – 40 lei

3 luni – 120 lei

Consultați Catalogul
ziarelor și revistelor
al Î.S. „Poșta Moldovei”

„CHIȘINĂUL CITEȘTE”

Lectură generoasă „Cu romanul în vacanță”

Cartea „Cu romanul în vacanță”, semnată de Grigore Chiper, a fost inclusă în programul „Chișinăul citește” al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, la care participă aproape toate filialele municipiului, inclusiv Biblioteca „Transilvania”. În cadrul acesteia activează clubul „Lectură generoasă”, condus de Alexandra Tănase, profesoară de limba și literatura română. La o ședință a fost pus în discuție respectivul jurnal de călătorie.

Alexandra Tănase a remarcat că volumul este o incursiune spirituală în viața noastră. I-a plăcut ideea că personajul principal, pornind la drum, și-a luat câteva cărți. Lecturând „Cu romanul în vacanță”, cititorul parcă ar vedea aieva o natură pitorească și ar întâlni oameni minunați. Este plăcut aici și motivul oniric, cel al visului, întâlnit în opere ca „Eliada” ori „Odiseea”.

Grigore Chiper a mărturisit publicului că pentru un

autor cea mai mare satisfacție e să știe că operele lui sunt citite. Dumnealui a avut întâlniri în licee cu elevi din clasa a X-a și a XI-a. Spre regret, o mare parte din ei citesc doar așa-zise cărți-film, foarte simpliste, care pot fi transformate în scenarii pentru telenovele. Romanele sunt mai complexe. „M-am convins, spune autorul, pentru elevi cartea mea e o mare provocare. E greu să-i convingi pe elevi să citească opere literare de factură complexă ce te fac să gândești. O rețea de librării anunță cele mai citite cărți pe care le caută moldovenii. Pe locul întâi e un titlu semnat de-o autoare de care nici nu s-a auzit pe la noi, iar pe locul doi e volumul „Tema pentru acasă”, de Nicolae Dabija. Aceasta e zona lor de lectură și atât. Eu merg la diverse întâlniri cu elevii și, în loc să le vorbesc despre roman, le predau analiza literară a unei proze, noțiuni pe care elevul trebuie să le însușească până în clasa a zecea.”

• Membrii clubului „Lectură generoasă”

Maria Țurcanu, fosta profesoară a autorului, a punctat: „Am parcurs romanul cu mari emoții ca un simplu cititor. Autorul scrie într-un limbaj cult, reușind să coaguleze în prozele sale trăirile de cândva, punând accentul pe niște momente în care se regăsește oricine ține la familia sa, la baștină.”

Voi încheia invitația la lectură cu unele reflecții ale criticului literar din România, Răzvan Voncu, de pe coperta a patra a cărții: „Apreciez faptul că Grigore Chiper, poet de vocație, scrie proză... Gh. Chiper găsește întotdeauna ritmul interior al frazei, astfel încât, oricât de banale ar fi întâmplările narate, oricât de puțin spectaculos ar fi epicul (conform acestei convingeri postmoderniste că nu există întâmplări sau personaje aprioric eroice), textul său își ține captiv cititorul.”

Andrei VIZIRU

OPINII

Ioan-Aurel Pop, DESPRE EDUCAȚIE

(Sfârșit. Începutul în „F.D.”
din 05.09.2024, pag. 2-3)

Dacă nu vom face în chip serios disciplinele școlare consacrate și verificate de secole, dacă nu vom ști limba și literatura română, limbi și literaturi străine, matematică, fizică, istorie, geografie etc. sau dacă le vom face pe toate la nivelul minimei rezistențe, nu vom putea să devenim experți în nutriție sănătoasă, mediu nepoluat, igienă, sexologie, fiscalitate, drepturile omului, democrație, studii interculturale, gândire critică etc. Ceea ce nu înțeleg mulți dintre chivernisitorii școlii este un lucru foarte simplu: istoria înseamnă cultură generală și orientare în viața contemporană, nu date și fapte de prisos despre o lume care nu mai este.

Iar geografia înseamnă orientare elementară în spațiu și nu denumiri care trebuie memorate. Dacă prin educație în general se transmite elevilor experiența de viață a omenirii pe domenii, istoria concentrează această experiență sub forma unei materii. Azi, copiii și tinerii au marea șansă de a călători, de a vedea lumea, de a se bucura de marile creații ale

omenirii din toate timpurile și din toate spațiile, din preistorie până în era zborurilor cosmice și din Laponia până în Patagonia.

Dacă nu mai învățăm istorie și geografie, dacă disprețuim aceste forme de adaptare la viață, dacă ne temem de conținuturile lor, vom ajunge

de liceu, cultura generală trebuie să rămână baza.

Iluzia specializării cuiva pe la vârsta de 14-15 ani este primejdioasă și păguboasă, mai ales în condițiile complicării vieții, a înmulțirii provocărilor dinspre toate direcțiile, a nevoii de adaptabilitate, de schimbare a profesiei, pe fon-

să mergem în America Latină și să credem că oamenii de acolo vorbesc limba latină, să vedem obeliscurile egiptene de la Paris și să credem că acolo a fost Egiptul antic, să intrăm în British Museum și să credem că unele obiecte de acolo au fost aduse de extraterestri. Poate că vom ști să ne spălăm mereu pe mâini, să mâncăm numai produse ecologice, să nu poluăm natura, să deschidem o afacere, să accesăm site-urile cu cele mai spectaculoase jocuri sau filme cu ființe fantastice etc., dar vom ajunge categoric infirmi din punct de vedere intelectual.

Cultura generală pentru elevi rămâne la ordinea zilei. Această cultură generală se modifică și ea periodic, în funcție de schimbările din societate. Cultura generală din secolul al XXI-lea nu mai înseamnă trivium și quadrivium, ca în Evul Mediu, nu mai înseamnă greacă și latină intensiv, nu înseamnă numai literatură, nici numai muzică sau arte frumoase, dar nici numai deprinderi digitale, bancare, antreprenoriale sau ecologice. Elevii nu se pot specializa începând cu vârsta de zece ani. În primii opt ani de școală și chiar în cei patru ani

dul prelungirii vieții active și al creșterii speranței de viață. Firește, mai toate cunoștințele omenirii sunt stocate în baze de date tot mai bogate și mai sofisticate, dar ele rămân literă moartă în absența judecății minții omenești. Deciziile le iau, deocamdată, oamenii, iar dacă oamenii au mințile goale, degeaba sunt pline memoriile calculatoarelor.

Prin această tabula rasa, se prefigurează un mare pericol, acela al somnului rațiunii. Vor gândi alții pentru noi, iar noi vom executa cuminți ordinele lor. „Un popor fără cultură este un popor ușor de manipulat”, constata Immanuel Kant, cu mai bine de două secole în urmă. De atunci se întrevădeau gravele consecințe ale ignoranței, generatoare de prostie și de prostire. Cultura generală prezintă numai în memoria calculatorului este utilă doar pe jumătate, fiindcă poate să rămână, pentru cei mai mulți, străină, opacă, neinteligibilă.

Ca să accesăm datele digitale, avem nevoie de o pregătire a minții noastre, de o anumită sensibilitate pentru cunoaștere, de pasiunea cercetării. Acestea toate nu vin printr-un dat imuabil al sorții, ci prin eforturi

RECVIEM

ARTISTUL PLASTIC

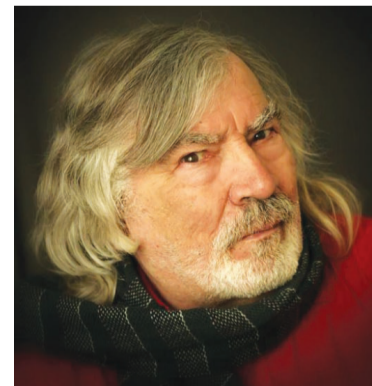
Recent, la Muzeul de Istorie și Etnografie din orașul Ungheni a fost inaugurată o expoziție de pictură cu genericul „Mihai Mireanu. Recviem”, moderată de către Vasile Iucal, directorul instituției-gazdă.

La organizarea evenimentului și-au depus străduința colaboratorii muzeului și soția regretatului maestru Virginia Mireanu, profesoară de arta plastică la Liceul „Onisifor Ghibu” din capitală. Au fost prezenți Vitalie Vrabie (primarul orașului), colegi de breaslă, funcționari, oameni de cultură, ziariști. Vasile Iucal a vorbit cu multă însuflețire despre talentatul artist originar din Olănești, raionul Ștefan-Vodă, pe care l-a cunoscut bine și care a activat peste trei decenii la Ungheni,

unde a avut și un atelier. Pictorul, însă, nu s-a dedicat doar creației. În anii de renaștere națională s-a implicat în viața socio-politică.

Expoziția curentă este de excepție. Ceea ce demonstrează că Mihai Mireanu, Maestru în Artă, a fost un pictor desăvârșit, un entuziast al căutărilor estetice de permanență, care a semnat mai multe cicluri tematice, precum: *Meșterul Manole*, *Lucea fărul*, *Eminesciana...*

Ungheneanul Victor Cobzac a mărturisit publicului

că l-a cunoscut pe colegul său de breaslă la o tabără de creație la Valea Adâncă raionul Criuleni. „Pe lângă faptul că picta cu pasiune, Mihai era și un povestitor foarte bun, a remarcat dumnealui. Am studiat ambii la Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin”. A făcut pictură, grafică și caricatură. A fost un

DE SINTEZĂ

grele, prin învățatură asiduă, prin strădanii ale memoriei, fără de care inteligența moare. Se poate ca peste mii de ani – dacă planeta numită Pământ va mai exista – structura biologică și intelectuală a oamenilor să se schimbe radical și să nu mai fie nevoie de școală, așa cum o înțelegem noi astăzi. Până

merg la școală și cu profesori competenți și dăruți, analfabetismul real devine imposibil, iar cel funcțional este diminuat la niveluri minime. Abia după asigurarea alfabetizării complete vine învățarea temeinică a tainelor cunoașterii.

Elevii, în școală, trebuie să ajungă să cunoască nivelul

car normală, firească, atunci protecția naturii și a mediului locuit, nutriția sănătoasă, începerea unei afaceri, abilitățile digitale, spiritul critic, igiena și sexul, buna cuviință și toate celelalte vin aproape de al sine, ca părți (capitole, conținuturi) ale educației existente și nu ca discipline speciale.

președintele Academiei Române: ȘI CULTURA GENERALĂ (II)

atunci, însă, nu putem arunca peste bordul „corabiei” noastre o experiență de viață verificată de milenii și foarte folositoare, adoptând în loc iluzii.

Pentru performanță, școala românească are nevoie de stabilitate, de liniște, de autonomie. Mai întâi, toți liderii politici ar trebui să aibă ca îndatorire principală asigurarea obligativității învățământului pentru toți copiii și adolescenții, așa cum este prevăzut în lege. Mai ales primarii de sate nu ar trebui să tolereze analfabetismul real, generat de nefrecventarea școlii și de abandonul școlar. Tolerarea aceasta – petrecută mai peste tot, sub ochii noștri – ar trebui să fie pedepsită, conform legii. În al doilea rând, clasa politică ar trebui să asigure școlii cel puțin bugetul prevăzut prin lege și să creeze condițiile necesare creșterii valorii sociale a meseriei de dascăl. Țările în care învățământul merge bine au nu numai dascăli bine plătiți, ci și respectați. Iar respectul vine după dovedirea competenței, care, însă, nu se poate naște din nimic.

Este vorba despre un angrenaj în care factorii interferează, se completează și se generează unul pe altul. Cu elevi care

mediu inteligibil pentru ei, în funcție de vârstă, la care a ajuns o disciplină. Abia în facultate, mai ales la masterat și doctorat, studentul învață cum să ducă mai departe, prin cercetare, cunoașterea dintr-un domeniu. Evident, nu toți ajung și nici nu trebuie să ajungă la acest stadiu înalt. Unii, încă din adolescență, învață „arte și meserii” – cum se spunea odată, frumos – și ajung să producă bunuri materiale palpabile (obiecte, hrană), servicii etc.

Dar, toți, indiferent de stadiul la care ajung, au nevoie de cultură generală, azi mai mult ca oricând. Toți, indiferent că sunt producători de pâine, vânzători, barmani, operatori de calculatoare, medici sau savanți atomiști, trebuie să știe cine a fost Pitagora, ce este un scripete, ce spune legea atracției universale, de ce Biserica Neagră este o construcție medievală gotică, cum sună un sonet și o simfonie, de ce substantivele se declină și verbele se conjugă etc.

Or, toate acestea se dobândesc prin școală normală, în care se face matematică, fizică, biologie, chimie, istorie, geografie, muzică etc. Dacă școala aceasta (nu neapărat foarte performantă) este mă-

Pentru aceasta, sigur, școala nu poate să rămână anchilozată în scheme vechi, ci are datoria să se primenească mereu, în cadrul structurilor existente verificate. Blocarea școlii în vechiul proiect ca și experimentarea permanentă – adică extremele – omoară învățământul, îl periferizează, îi anulează setea de performanță. Așa cum este firesc să lăsăm sănătatea pe seama medicilor și a personalului specializat, tot așa, școala trebuie chivernisită, în esență, de dascăli, cu concursul, firește, al întregii societăți (de la părinți până la ONG-urile de specialitate). Prea mulți protagoniști strică întregul edificiu și creează marasm și incertitudine.

Nu se poate imagina o societate viabilă a viitorului – nici națională și nici globală – fără educație serioasă și sănătoasă, în centrul căreia să stea cultura generală. Sănătatea educației depinde de noi toți, dar este asigurată concret de aceia care iau deciziile și care trebuie să fie culți, educați, performanți. Calitatea înaltă a conducătorilor ar predispuce la creșterea calității dascălilor, iar din dascăli buni vor ieși absolvenți buni.

Lumina spiritului

De aproape două mii
de ani ni se predică
să ne iubim, iar
noi ne sfășiem.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI de Mihai Eminescu

- Un împărat puternic avea o fată atât de frumoasă, că, de când era copilă, veneau să o vadă oamenii din apropiere și din depărtări. Și cine avea vreo durere era ușurat, cine era bolnav se însănătoșea, privind la fata cea frumoasă.
- În jurul acestui instinct se învârtete viața omenirii... Mâncare și reproducere, reproducere și mâncare!
- Un amor care se sfârșește cu amicitie, nu a fost amor.
- Orice cugetare generoasă, orice descoperire mare purcede de la inimă și apelează la inimă.
- Civilizația noastră se-ncepe oarecum din nou și din fundament cu orice generație nouă, care dacă nu e silită a repeta anevoioase cercetări, făcute de părinți, totuși trebuie să-și câștige prin propria memorie și judecată cunoștințele lor.
- Omul are atâta libertate și egalitate pe câtă avere are. Iar cel sărac e totdeauna sclav.
- Eu nu pot să nu te iubesc. Tu nu știi de ce, și nu ți-o pot spune, și cu toate astea chipul tău, umbra ce-ai aruncat-o pe pânza gândurilor mele este singura fericire ce am avut-o în lume.
- În țara noastră este de ajuns dacă se asigură înaintarea meritului și a muncii; e destul atâta, și numai pentru asta se cere reorganizare socială.

ȘI ATELIERUL SĂU CELEST

artist al penelului de valoare care a muncit foarte mult. Era un luptător întru neam și arta veritabilă. E cazul ca la Ungheni o stradă să-i poarte numele...”

Sculptorul unghenean Dumitru Verdianu a invocat niș-

te amintiri despre colegul său Mihai Mireanu: „Mihai era liderul clasei noastre. Era mai în vârstă ca noi și ne uitam la el ca la un maestru. Era foarte inventiv și învăța de la orcine. Când prefera stilul lui Mihai Grecu, când al Adei Zevin. Era

de observat influența acestor mari personalități asupra picturii sale ca, în definitiv, Mihai să-și creeze propria operă, de calitate, rămânând un nume de referință în arta Moldovei și în arta contemporană...”

În finalul manifestării lui Mihai Mireanu i-a fost acordat post-mortem titlul de „Cetățean de onoare al municipiului Ungheni”. Pictorul a fost un om de cultură. A scris o carte de amintiri intitulată „Dulcea copilărie”, o ediție emoționantă care cuprinde o nvelă sugestivă, „Căprioara”. Încheind aici, voi aminti cititorilor revistei că respectiva expoziție poate fi admirată pe parcursul lunii septembrie 2024.

Andrei VIZIRU

Leo BUTNARU

LEO-LOGISME

- Cioran: „De contat, contează numai cartea împlântată ca un cuțit în inima cititorului”. Ce facem, ascuțim cuțitele?
- De regulă, o carte de versuri e și una de reversuri.
- Luați cărțile de proverbe din fața mea, pentru că aş putea să le deformeze spre... adevăr!
- Cărțile de memorii?... Trecutul e mereu ceva de restaurat, chiar de reinventat.
- O carte citită nu e ca un acumulator descărcat, ca un secret ce și-a pierdut forța.
- Ucide fiara din tine. Însă mai întâi vezi, dacă nu e introdusă în Cartea Roșie. Sau chiar dacă e introdusă în această Carte.
- Nu e adevărat ce scria Dimitrie Cantemir despre conașionalii noștri, că, chipurile, ei ar fi cam leneși la carte. Nu, nu, ei ar dori să-și procure niște cărți, însă banii nu le ajung decât pentru băutura.
- Azi, când încearcă să scrie cărți oricine cui nu-i este lene, spusa lui Cantemir că avem un popor cam leneș la carte parcă ar fi de bine.

(Va urma)

Prima lecție

PACEA VINE DIN INIMA TA

Noul an școlar a început cu o lecție despre pace. Titlul ei, „Împreună pentru pace”, le-a dat de gândit elevilor de la Complexul Educațional Gimnazial „Steam” din capitală. „Ce înseamnă pacea și cum arată ea? Unde este casa ei și

cum putem să știm când e pace și când nu e? Ce putem face noi, cei mici, ca să păstrăm pacea în lume?” s-au întrebat picii din clasa a II-a „B”. Împreună cu doamna învățătoare **Mariana CUCULESCU**, copiii au căutat răspunsuri la aceste în-

trebări și, spre sfârșitul lecției, au înțeles că PACEA trăiește în inima fiecăruia dintre noi. Ea vine din inimile oamenilor dragi: părinți, bunici, prieteni, învățători, vecini... Pentru ca în lume să domnească pacea, e nevoie ca oamenii să-și iubească aproapele, să trăiască în bună înțelegere și armonie. Și atunci, dacă orașele, țările, popoarele vor înceta să se dușmănească între ele, pacea va stăpâni tot globul pământesc.

Cu acest prilej, cei mici au alcătuit acrostihul PACE. Lecția s-a încheiat cu rugăciunea lor către bunul Dumnezeu: „De unde ești tu, Doamne, te rugăm – doar dă-ne Pace! Doar atâta să ne spui: „Pace fie pe la voi, Pace fie și în voi!”

În acordurile melodiei „Să fie pace!”, copiii și-au dăruit unul altuia hulași de pâine.

ÎN SPIRITUL PĂCII

Prima lecție a acestui an școlar a fost consacrată păcii. Elevii din clasa I-i „A” de la Școala Primară nr.152 „Pas cu pas” din Chișinău, care au trecut pentru prima dată pragul școlii, au participat și ei la lecția „Împreună pentru pace”. Cu toate că sunt încă mici, copiii știu că pacea este foarte importantă pentru toată lumea. Doamnele învățătoare **Ana PANAIT** și **Liliana ȘCEGLOV** le-au spus că fiecare dintre ei construiește pacea după puterile lui: acasă, în familie, la joacă, împreună cu prietenii și cei dragi. Pedagogii le-au vorbit elevilor despre respect, încredere, ajutor reciproc, prietenie, toleranță, empatie și chiar i-au provocat să găsească soluții în cazul unor

situații de conflict. Îndrumați de maturi, copiii vor învăța să conviețuiască în spiritul păcii, fără violență și agresivitate.

EȘTI ISTET?

Vine ploaia. Ajut-o pe mama să adune rufe. Trimite răspunsul corect la redacție și participă la concursul nostru. Îvingătorii vor fi premiați la sfârșit de an.

GLUME

– Bunico, pe lună locuiește cineva?
– Nu, nepoțele, acolo e frig.
– Atunci de ce nu includ caloriferul?

– Să te ajut la matematică, Răducule?
– Nu, mi-a spus doamna învățătoare să fac eu toate greșelile.

La bucătărie, mama prăjește cartofi și e mare zgomot.

– Mămico, fă, te rog, zgomotul mai încet, o roagă Dorel. Mă doare capul de atâta gălăgie.

La stație, Ionuț, un băiețel de trei ani, își dă cu părerea:
– Microbuzul nu e pentru oameni, ci pentru microbi.

– Răzvane, îți place natura?
– Foarte mult! În vacanță m-am uitat la televizor doar în grădină.

Să învățăm un cântec

ÎNVĂȚĂTOAREA

Versuri: Mihail Roman

Muzică: Olga Trudov

2. Cine poate să ne spună
O legendă mai frumoasă,
Și în inimi să adune
Slova cărților aleasă?

3. Cine știe să asculte
Mai atent și mai fericit
Conjugarea de cuvinte,
Care-o cântă-n cor piticii?

Povestiri de seama voastră

GINA CEA ISTEATĂ

Rățușca Gina a început să facă mofturi chiar de dimineață.

– Nu mai vreau crupe! zise ea, nemulțumită, când se așezară cu toții la masă. M-am săturat de ele. Vreau turtă dulce!

Mama-rață, care o știa drept un copil cuminte, făcu ochi mari.

– Ce mai e și asta? Mâncăm ce ni se dă. Iar la turte dulci nu te mai gândi până la Crăciun.

Gina tăcu, dar tot bosumflată rămase.

Sânduța, fetița care le dădea de mâncare, observă că rățușca nu e în apele ei. O urmări o vreme cum se plimba, tristă, prin ogradă, apoi scoase din casă un biscuit. Îl fărâmiță în palmă și i-l întinse Ginei. Acea ciuguli câteva fărâmituri și lăsă iarăși ciocul în jos.

– Ce ai, Gina? o întrebă cu blândețe Sânduța. Poate ești bolnavă, de nu mănânci?

Rățușca oftă.
– Nu mi-e foame. Dar... vreau și eu la școală, împreună cu copiii.

– Știi doar că rățuștele nu merg la școală...

– Tare aș vrea să văd ce faceți acolo. La ce-ți folosește lada aceea din spinare?

– A...ghiozdanul?
– Da, asta am vrut să spun. Ce duci în el? Nu cumva ai acolo turte dulci?

– Ba nu, în ghiozdan am cărți și caiete.

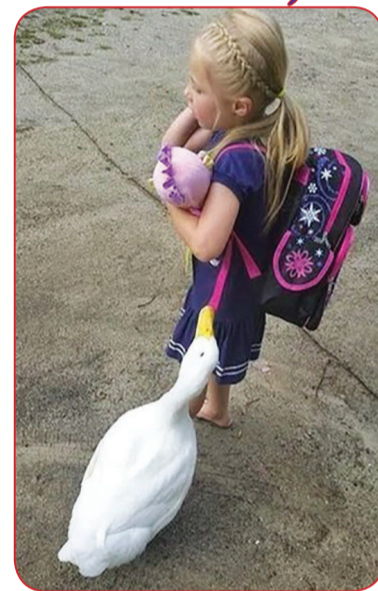
– Ia-mă și pe mine la școală! Te rog! Ghiozdanul tău e mare, încap și eu în el.

Sânduța medită puțin, apoi zise:

– Cred că aș putea. Dar să nu afle mama.

A doua zi, dimineața, fetița îi făcu loc Ginei în ghiozdan și plecară amândouă la școală.

Prima lecție era matematica. Doamna învățătoare a aranjat pe masă tot felul de figuri din plastic: mere,

pere, ciuperci. Copiii le adunau, le scădeau, dar nici unul nu mânca nimic din aceste bunătăți. Apoi, doamna învățătoare a scos din sertar câteva rățuște. Parcă erau vii și semănau grozav cu ea, cu Gina! De măcăit, însă, nu măcăiau. După ce le-a numărat, doamna învățătoare a văzut că îi lipsește o rățușcă. Cum să rezolve problema fără ea?

Ginei, care stătea cuminte la fundul ghiozdanului, îi veni pe loc ideea. Dădu la o parte capacul și se uită întrebător la stăpâna sa. Sânduța încuviință, dând, bucuroasă, din cap.
– Doamnă învățătoare, ridică ea mâna. Am eu o rățușcă în plus.

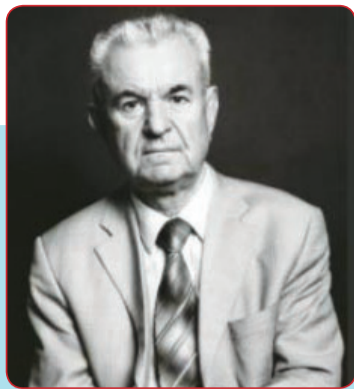
Doamna învățătoare nu se miră deloc, nici nu se supără. Dimpotrivă, se bucură, împreună cu toți copiii.

– Acum putem rezolva problema, zise ea zâmbind și o așeză pe Gina în fruntea coloanei de rățuște.

Mica aripată stătea, mândră și fericită, alături de suratele ei.

– Ei, vezi? îi șopti ea Sânduței. Dacă nu veneam azi la școală, cum ar fi rezolvat copiii problema?

Lica MOVILĂ

IN MEMORIAM Andrei STRÂMBEANU – 90

Andrei STRÂMBEANU

(n. 25.08.1934, Fântâna Albă, raionul Edineț – d. 5.08.2021, Timișoara, România) a fost un prozator, dramaturg, poet, scenarist din Republica Moldova. În 1959 a absolvit Institutul Pedagogic „Ion Creangă”. Debut editorial: volumul de versuri „Fântâna Albă” (1963). A publicat povestiri pentru copii în volumul „Aruncă-mă în cer”, 1965; iar în 1967 a semnat culegerea de nuvele cu titlul „Mireasa”. Ulterior (1971-2001) a publicat 8 drame montate la teatrele „Lucefărul” și „Mihai Eminescu” (Chișinău) și la Teatrul „Vasi-

le Alecsandri” (Bălți). A fost redactor la Editura „Cartea Moldovenească”, la publicațiile „Tinerimea Moldovei”, „Cultura”, „Nistru” și la Studioul „Moldova-film”. În anii 1998-2001, a fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Ca textier a colaborat cu Mihai Dolgan, Constantin Rusnac, Eugen Doga, Valentin Dânga ș.a. În anul 2004 i-a apărut volumul antologic „Contrapunct”.

DISTINCȚII: medalia „Mihai Eminescu” (1997) și Ordinul Republicii (2011).

Laureat al Premiului Unic la Concursul Național de Dramaturgie pentru piesa „Oltea: mama lui Ștefan cel Mare și Sfânt” (2004), Premiul „I. L. Caragiale” pentru dramaturgie al Academiei Române (2008).

Premiul Național pentru Literatură (2012).

le Alecsandri” (Bălți). A fost redactor la Editura „Cartea Moldovenească”, la publicațiile „Tinerimea Moldovei”, „Cultura”, „Nistru” și la Studioul „Moldova-film”. În anii 1998-2001, a fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Ca textier a colaborat cu Mihai Dolgan, Constantin Rusnac, Eugen Doga, Valentin Dânga ș.a. În anul 2004 i-a apărut volumul antologic „Contrapunct”.

Aprecieri

Andrei Strâmbeanu este un poet al paradoxului /contrapunctului/, biograficului sentimental-dramatic, al disidenței, al disciplinei clasice și, mai presus de toate, al punerii seminței în cuvânt. Este un în-contrast asupra aceea ce contravine normalității, bunului simț, naturalului și respinge în totalitate poetizarea poeziei.

Acad. Mihai CIMPOI

Cel mai puțin productiv poet de la noi, Andrei Strâmbeanu, a publicat de-a lungul a 45 de ani câteva poeme lucrate cu o migala profesionistă de invidiat, poeme care onorează în mod strălucit lirica română contemporană. Unele din ele sunt antologice.

Grigore VIERU

Într-o vreme în care mulți poeți nu mai scriu poezie „pură”, ci mai curând texte livrești, eseuri lirice sau chiar anti-poeme, Andrei Strâmbeanu acordă credit în continuare acelei poezii pe care Tudor Arghezi o numea „poezia poezie”, adică versului simplu și grațios, țesut, de regulă, în catrene, înțeles ca o copie a sentimentului pur și ingenuu, încărcat cu doze sigure de lirism și trăire interioară. Așezată în tipare tradiționaliste, lipsită de spectaculozitate formală, poezia sa este modernă prin gândire, prin radicalitatea expresiei, prin viziunea și consonanța ei eminentemente contemporană.

Arcadie SUCEVEANU

Un poet rătăcit printre prozatori? Ori poate un prozator rătăcit printre poeți?

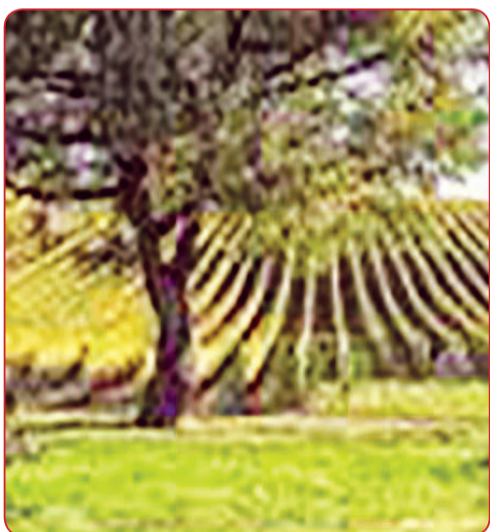
Oricum, cititorul are posibilitate de unul singur să se rostască... Poezia e jurnalul intim al unui animal marin, care trăiește pe pământ și ar vrea să zboare... a spus un mare poet. Așadar, frate Strâmbeanu, zi-i cum îți zice inima și nu te uita la nimeni, iar matala, cititorule, iubeste cartea, care-i plină de poezie!

Vasile VASILACHE

Andrei STRÂMBEANU AM PUS SEMINȚE ÎN CUVÂNT

SUNT

Sunt pomul din mijlocul viei.
Mi-o fi scăpat din cioc vreo pasăre
în zbor
Pe când eram sămânță vie
Sau poate sunt adus de ploii
din alt ogor.

Mi-i dor de frații din livadă.
Îi văd, i-aud foșnind, că mi-s vecini.
Dar vița de tulpină mi se-nnoadă
Și, stând pe-același loc, am prins
și rădăcini.

Un dor neînțeles mereu mă paște,
Mă clatin între-apus și răsărit.
Și-s mândru că-nainte
de-a mă naște,
Pe locu-acesta Domnul m-a sădit.

UN SFÂNT

Un sfânt, pe dinafară, neabătut,
De pe Golgota coborând la vale,
Cu vorbe măiestrite, de-mprumut,
Adună suflete în raiul dumisale.
În raiul lui ani buni și eu am petrecut,
Dar m-a gonit, văzând în mine
inamicul.
Mi-ar trebui și mie-o pană,
de-mprumut,
Ca să arăt ce forță mare e nimicul.

PENTRU MIHAELA CÂND ERA CA O PĂPUȘĂ

Copii, uitați-vă, soarele!
Nu-ncape după dealuri, marele
Plutește ca pe ape.
Haideți să-l vedem de-aproape.
Dar cine oare îl saltă?
Copiii din partea cealaltă?
Puteți să-l atingeți și voi
Cu nasul, cu gura...
Atent, că se duce de-a dura.
Și nici cu piciorul nu-i trageți.
Vedeți, e de sticlă, nu-l spargeți.
Uitați-vă,
Cireșele de dincolo
Arată a fi coapte.

Să ne jucăm frumos cu el.
Și azi nu se va face noapte.

MIE

Adesea mă lăudam cu gânduri noi,
Neașternute încă pe hârtie,
Cum ați făcut de multe ori și voi
În drum spre-altarul poeziei.

Dar tot de-atâtea ori m-am poticnit,
Căci de la gând și până la realizare
E cât de la-nceput și până la sfârșit,
Iar, uneori, un drum chiar
și mai mare.

AM PUS SEMINȚE ÎN CUVÂNT

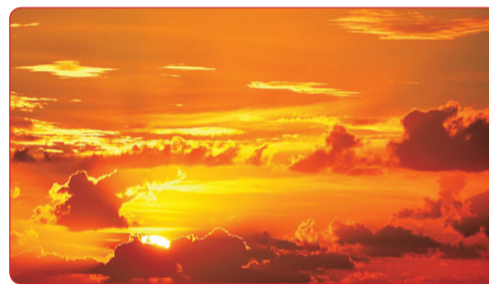
Am pus semințe în cuvânt
Cu grijă țărănească.
Un câmp de flori atins de vânt
În urma mea să crească.

Cu ochii minții m-am uitat
Spre vremuri viitoare,
Să văd, din tot ce-am semănat,
De-a răsărit vreo floare.

O, s-au deschis atâtea flori,
Cât nu-s în ceruri stele.
Poete, când o fi să mori,
Vor lăcrima și ele.

MATINALĂ

Pe mine mă trezește soarele,
El îmi deschide ochii dimineața.
Pe mine mă trezesc izvoarele,
Ele-mi dezmoțesc mâinile, fața.

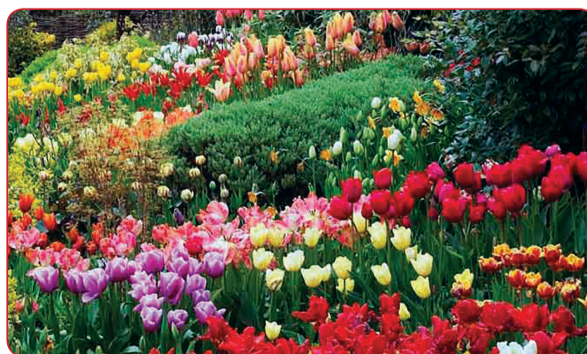
Pe mine mă trezește vântul,
El e ștergarul de mama țesut.
Pe mine mă trezește cântul,
Acel ce încă nu s-a născut.
Sus, cât de sus îmi e fruntea,
Ajung până' la buzele mamei
cu fruntea.

De-aicea, de jos, unde sânt,
Văd soare-n zenit orișicând.
Iar zarea sub boltă, în unghi,
Descrește mai jos de genunchi.
Am tălpi în pământ și fruntea
în soare

Și umbra mi-o-ngrop sub picioare.
Pun mâna pe raze – vibrează.
La capătul lor cineva ne veghează,
Ne cheamă vecinii din stele,
Ne cheamă cu pace prin
mâinile mele.

Din negrele spații și mute
Simt strângeri de mâini necunoscute.

Alt grădinar nu căuta,
Grijește-le pe toate.
În muncă-i mântuirea ta
Și nu-n eternitate.

TOT STEJARUL PÂNĂ SUS

Tot stejarul, până sus,
Nici o frunză n-are-n plus.
Tot stejarul, până jos,
E frumos și-i de folos.
Fă-mă, doamne, ca stejarii,
Îmbrăcat vara-n frunzare,
Toamna, încărcat
cu ghindă,
Rădăcina să se prindă.
Iarna, când pe râu
e gheață,
Să-i rîd frigului în față.
Să cresc vara cât mai sus,
Fără nici o frunză-n plus.
Ca să fiu de sus până jos
Și frumos și de folos.

PATRIMONIU

Coordonator de pagină: Ion ANTON Nr. 8 (370)

Reportaj fotografic

LA MULȚI ANI, LIMBA ROMÂNĂ!

Muzeul de istorie a orașului Chișinău (în trecut, Turnul de apă al orașului) a fost martorul multor evenimente marcante. În ajunul sărbătorii naționale „Ziua Limbii Române”, aici s-a desfășurat o amplă manifestare având ca generic frumosul vers al lui Alexei Mateevici „Limba noastră-i numai cântec...”.

• Mesagerii din Gura Galbenei, cu un omagiu limbii române. Invitații de onoare și publicul i-a ascultat cu drag.

Gazda acestui edificiu monumental, **Liubov COȘMAN**, muzeograf, și-a întâmpinat cu bucurie oaspeții pe care adeseori i-a ghidat prin sălile muzeului: membrii Centrului de Creație a Copiilor „Andrieș” din capitală și un grup de elevi de la Liceul Teoretic „Hyperion”, din satul Gura Galbenei, raionul Cimișlia.

de Creație „Andrieș”, în frunte cu conducătoarea **Rodica JABINSCHI**, au prezentat un program de cântece patriotice ale compozitorului **Ion ALDEA-TEODOROVICI** pe versurile poezilor **Grigore VIERU** și **Dumitru MATCOVSCHI**: „Pentru ea”, „Hora neamului”, „Basarabia, nu plânge”, „Iertare”. Me-

tor-șef al săptămânalului pentru copii și adolescenți „Florile Dalbe”, și poeta **Galina FURDUI**, ziua de 31 august 1989 rămâne și azi, după 35 de ani de românită, una încărcată de trăiri și neșterse amintiri. De aceea cuvintele adresate de domniile lor tinerilor aflați în sală: să prețuiască darul scump câștigat de

• Ansamblul de la Centrul de Creație „Andrieș”: „Pentru ea”

Copiii au fost felicitați cu prilejul sărbătorii de **Angela CUTASEVICI**, viceprimar al municipiului Chișinău. Domnia sa i-a îndemnat să-și iubească limba maternă, să o studieze încontinuu și să o vorbească cu mândrie oriunde s-ar afla.

A urmat un omagiu adus limbii române de tânăra generație. Trioul de chitariști de la Centrul

sagerii Liceului „Hyperion”, care au venit la sărbătoare însoțiți de profesoara de limba română **Viorica CIUDIN**, și-au cinstit graiul matern emoționând publicul cu un recital de poezii ale autorilor români, clasiți și contemporani.

Pentru oaspeții de onoare ai evenimentului: **Ion ANTON**, poet, prozator, publicist, redac-

părinții și bunicii lor – dreptul la limba română și grafia latină – le-au făcut inimile să vibreze de emoție și recunoștință. Scriitorii au donat participanților cărți cu autografe și s-au fotografiat sub flamura tricolorului. Copiii au primit în dar și revista „Florile Dalbe”.

Text și foto: **Lica MOVILĂ**

Rondelurile filor moștenitori

Ion ANTON

S-AU ATROFIAT SUFLETELE?...

*S-au atrofiat sufletele, s-au atrofiat?
Prin carapacea lor căldura nu mai răzbate
Și nu circulă de la frate la frate,
Așa cum pe timpuri a circulat.*

*Se simte deficitul de bunătate,
Iar omenia pare să se fi demodat:
S-au atrofiat sufletele, s-au atrofiat –
Prin carapacea lor căldura nu mai răzbate.*

*O gimnastică pentru suflete neapărat
Să inventăm cât nu este târziu,
Să se antreneze și tată, și fiu,
Să nu mai avem motive de întrebare:
S-au atrofiat sufletele, s-au atrofiat?*

GLOSAR ISTORIC

Dicționar explicativ

(Continuare din nr. 27-28 din 22 august 2024)

D

- **drept de cetate** – privilegiu acordat de un monarh, prin care se stabileau drepturile, de exemplu, de a fortifica orașul, sau de a avea un târg (sinonim: *privilegiu de oraș*).
- **Drumul mătășii** – cale comercială care lega China de țările din Asia Centrală și Apuseană, creată prin secolul al II-lea î.Hr.
- **Drumul Sării** – nume dat drumurilor pe care se transporta sare în Evul Mediu românesc.
- **Dualism austro-ungar** – formă de conducere adoptată de monarhia austro-ungară în perioada 1867-1918, constând în alianța păturilor conducătoare ale celor două națiuni privilegiate (austriacă și ungară).
- **dualismul politic românesc** – concept istoriografic care se referă la existența a două state medievale românești, excluzând Transilvania.
- **ducat** – provincie aflată sub conducerea unui *duce*; monedă de argint sau de aur emisă din Evul Mediu până la începutul Primului Război Mondial, în diferite țări ale Europei.
- **duce** – titlu nobiliar; provine din latină – *dux, ducis*, iar în acuzativ *ducem* („conducător”).

(Va urma)

Participă și tu!

CONCURS: Numele baștinei mele

Dragi elevi și liceeni, anunțăm un nou concurs de eseuri și fotografii cu genericul „Numele baștinei mele”. Scopul acestui concurs este de a stabili, pe cât e posibil, originea numelui localității în care v-ați născut. Puteți face trimitere la legenda despre satul sau orașul de baștină, la așezarea lui geografică, la amintirile unor persoane în vârstă, dacă vă ajută să stabiliți de unde provine numele. E de dorit să anexați și o imagine fotografică din localitate.

PENTRU ÎNVIINGĂTORI SUNT INSTITUTE URMĂTOARELE PREMII:

Locul I – 600 lei;
Locul II – 500 lei;
Locul III – 400 lei;
Mențiuni – 300 lei.

Totalurile concursului vor fi efectuate la încheierea anului de studii 2024-2025.

Termenul de prezentare a eseurilor (1,5 pagini de text + foto) timp de 15 zile de la apariția paginii „Patrimoniul”. Succes!

IN MEMORIAM Nicolae Esinencu – 85

Nicolae ESINENCU (n. 13 august 1940, s. Chițcani, județul interbelic Orhei (azi r-nul Telenești) – d. 25 aprilie 2016, Chișinău). Dramaturg, poet, scenarist de film, traducător. Studii superioare, Institutul de Literatură „Maxim Gorki” din Moscova, 1971-1973. Redactor la Editura „Lumina” și secretar, apoi consilier al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova, al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România.

Filmografie (1975-1988): *Calul, pușca și nevasta* (coautor Vlad Ioviță), *Făt-Frumos, Căruta, La porțile satanei* (coautor Vlad Ioviță), *Tunul de lemn, Tălpile verzi, Adio, viața de holtei.*

Dramaturgie și poezie (1968-2004): *Grand prix, Tabachera, Fumoarul, Oameni de paie, SRL Moldovanul, Antene, Sens, Dealuri, Stai să-ți mai spun, Cuvinte de chemat fetele, Disciplina mondială, Copilul teribil.*

Proză: *Nunta, Sada, Portocala, Toi, Era vremea să iubim.*

Premii și distincții: Premiul pentru cel mai bun scenariu (filmul *Tunul de lemn*) la Festivalul filmului național din Costinești (1992); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru volumul „Scrieri alese”; medaliile: „Meritul Civic” și „Mihai Eminescu”; Ordinul Gloria Muncii și Ordinul Republicii.

filmului național din Costinești (1992); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru volumul „Scrieri alese”; medaliile: „Meritul Civic” și „Mihai Eminescu”; Ordinul Gloria Muncii și Ordinul Republicii.

Nicolae ESINENCU

„Vine timpul peste mine!”

AERUL PATRIEI

Respir
Și nu mă mai
Satur!

SOARELE

Soarele
Presară peste noi
Țărână de aur!

FOTOGRAFIE

Pe o prispă – nevasta.
Pe altă prispă – bărbatul.
În prag – copiii.

OCROTIREA COPILOR

Râul e timpul
Care se vede cum fuge.

IN

În copilărie
Purtam cămașă de in.
– Pe unde crește inul,
mamă?
– Pe-acolo...

Mă uit într-acolo –
Un fum ușor, albastru,
Ca o răsuflare de copil,
Plutește peste ape...

ADOLESCENȚĂ

Îndoită din brâu,
Stă-plecată peste râu.

Cu palmele-adânc în apă,
Prinde luna, luna-i scapă!

CUGET

Îmi spun:
Măreția omului
O măsoară timpul.

Îmi spun:
Măreția timpului
O măsoară omul.

POEZII

Poezii –
Argintăria
Patriei!

AJUTOR!

Vine
Timpul
Peste mine!

PRINDEREA TIMPULUI

Timpul curge pe lângă sat.
Țăranii
Aleargă, aleargă, aleargă
Și aruncă, aruncă, aruncă
În calea lui
Semințe!

JOC

Seara,
Când ne culcăm,
Punem ziua trăită sub pernă.

Dimineața n-o găsim nicăieri.

LILIACUL

Liliacul –
Primii stropi de cer
Coborâți printre noi
Pe pământ!

STRIGĂT

Semănăm grâu
Și culegem grâu.
Semănăm iarbă
Și culegem iarbă.
Semănăm dragoste
Și culegem ... furtună!

INIMA

Inima –
Iată și piatra
Cea
Mai
Grea!

ȘOBOLANII

Pss!
Șobolanii
Găuresc
Planeta.

TRĂDĂTORUL

Țară n-are.
Ce are?

ECHILIBRU

Unde, bre, te înghesui,
Nu vezi? –
Cad
De pe planetă!

FRĂȚEASCĂ

Rog să nu vă certați,
Rog să nu vă bateți,
Rog să nu vă întristați –
Țineți-vă grămadă
Și eu o să vă duc în brațe,
Cu glob cu tot!

A TREIA DIMENSIUNE

Știi două dimensiuni pe pământ:
Nașterea și moartea.
Pe a treia o caut!

VIITORUL

Viitorul viitorului –
Trecutul.

NEAMUL

Ah, citit-am cartea Neamul
Și mi-am spus: vom fi la anul.

Și la anul citii Neamul,
Și mi-am spus: vom fi la anul.

Și citii, tot citesc Neamul
Și-mi tot spun: vom fi la anul.

Eu vă rog: citiți toți Neamul
Poate fi-vom și la anul!

RUGĂ

Recapitulează,
Doamne, timpul meu
Și o să te convingi:
Mai am nevoie
De o viață.

Debut la „F.D.”

Geta LIPOVANCUIUC

Născută la 16 martie 1979, în satul Brănești, raionul Orhei.

Studii: Colegiul Pedagogic „Vasile Lupu” din Orhei, Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Istorie și Filosofie. Semnează 14 cărți de poezie. Autoare a trei cărți pentru copii cu titlul: „Curcubeul întrebărilor” – nr. 1, nr. 2 și nr. 3.

MAREA NEAGRĂ

Imensă, blândă și fidelă,
Se-ntinde marea fără de sfârșit;
Țărâm minunat, cu dantelă...
E Marea Neagră, negreșit.

De fapt, această largă mare
Senină-i precum însuși cerul.
Vălurând pe sub soare,
Până se-așterne gerul.

O vară-ntreagă, toți aleargă,
Să-și scalde sufletul în ea,
Căci marea asta nu e neagră
Și nici rebelă nu-i, nici rea.

SOARELE

Soarele și fericirea
Împreună sunt oriunde.
Ochiu-și simte strălucirea,
Când lumina-n el pătrunde.

Ar fi, oare, trai pe-aice,
De n-ar fi lucire-o clipă?
S-ar coace lanul cu spice?
Am mai sta sub o aripă?

Fără el, ar fi-ntuneric,
Frig, tristețe care doare,
Fii, dar, un copil feeric,
Pentru toți fii darnic, soare!

RUGĂCIUNEA

Ai spus vreodată-o rugăciune?
Încearcă azi a mulțumi
Pentru ce ai, căci e-o minune
Să ceri frumos, să poți primi.

O rugă-aleasă e o forță,
Nălțată sus, spre Dumnezeu;
Ea, ca o flacăra din torță,
Te încălzește, când ți-e greu.

DACII

Copile, vin să-ți spun povestea
Vestitei Dacii. Vrei s-o știi?
N-aș întreba de toate-acestea,
Dar simt: strămoșii încă-s vii.

Vezi câte-un pic din fecare:
Și în puteri, și în curaj.
În ochi albaștri, -n pleata mare,
În rumenirea din obraji!...

Neînfricați, se apărară
Cu toate forțele-nvingând,
Căci prețuia vatră și țară,
Și au știut că nu se vând.

Azi spiritul nostru se-închină
Acelor moaște ce-au știut,
Că-n limba noastră, cea română,
Nu vor rămâne doar trecut.

Ci vor păstra prin noi etnia,
Ce dăinuie-va peste ani.
Să-audă lumea, România,
Că nu vom fi nicicând orfani.

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

Nr. 8 (176)

AVEM UN ÎNVĂȚĂMÂNT MODERN ȘI ACCESIBIL

Consiliul Europei este principala organizație care promovează și apără drepturile omului. Republica Moldova a devenit membru al Consiliului Europei (CoE) la 13 iulie 1995. Mă voi referi la unul din cele mai importante drepturi ale copilului, dreptul la educație.

• **Dreptul la învățătură. Desen de Maria IORDAN, 11 ani, s. Dubăsarii Vechi, r-nul Criuleni**

În primul rând, Consiliul Europei oferă sprijin statelor pentru includerea în programa școlară a materiilor ce țin de religie sau filozofie cu condiția ca acestea să fie predate într-o manieră obiectivă, critică și pluralistă. În gimnaziul nostru sunt desfășurate ore de religie, deoarece toți copiii sunt de aceeași credință și părinții și-au dat acordul pentru studiere.

În al doilea rând, Consiliul Europei susține prin diferite metode integrarea în școală a copiilor cu dizabilități. În

gimnaziul nostru activează Centrul de Resurse care este accesibil pentru toți elevii, în special pentru cei cu cerințe educaționale speciale. La fel, cu ajutorul Consiliului Europei a fost editat și repartizat în școli Ghidul pentru disciplina Educație pentru Societate, astfel încât elevii să poată cunoaște mai bine drepturile omului.

Odată cu crearea Consiliului de Elevi în școli, elevii au posibilitatea de a-și exprima părerile. De asemenea, pot veni cu idei pentru

îmbunătățirea sistemului de învățământ. Elevii noștri sunt informați în permanență privind diferite teme actuale, spre exemplu: siguranța online, traficul de ființe umane, prevenirea violenței ș.a.

În instituțiile de învățământ avem cluburi sportive, cercuri de dans, ansambluri folclorice, diverse activități extrașcolare. Frecventându-le, elevii învață lucruri care le vor fi de folos pe viitor și totodată ei își petrec timpul liber într-un mod eficient și plăcut. Avem la dispoziție și tehnologii de ultimă generație, astfel elevii se bucură de ore interactive și favorabile pentru o însușire aprofundată a cunoștințelor și o dezvoltare a competențelor.

Consider că dreptul la educație ne este respectat pe deplin. Iar sistemul de învățământ din Republica Moldova este unul modern, accesibil pentru toți elevii, conform standardelor UE.

Ce frumoasă este viața când îți sunt respectate drepturile!

Mihail VEVERIȚA,
absolvent al Gimnaziului
Chiperceni

r-nul Orhei

UNDE SE ASCUNDE ADEVĂRUL?

Într-o zi, doi prieteni, călătorind, au avut o discuție aprinsă.

Fiecare dintre ei considera că adevărul este de partea sa, fiecare se străduia să demonstreze că anume el este mai convingător, mai deștept. Și fiecare încerca să-i impună celuilalt punctul său de vedere... S-au tot contrazis până a

amurgit, iar discuția lor s-a transformat în ceartă.

Acum cei doi prieteni erau la un pas de a deveni dușmani.

– Lasă, că eu pot să mă descurc și fără tine! a strigat primul.

– Și eu pot să mă descurc fără tine! nu s-a lăsat al doilea.

Și atunci, au hotărât să se

despartă, să plece fiecare în drumul său.

S-a lăsat o noapte posomorâtă și rece. De jur împrejur, nici țipenie. Primul dintre cei doi prieteni a pășit în întuneric. Peste câteva clipe însă a auzit pașii prietenului și s-a gândit: „Ce puternic sunt! El vine din urma mea, fiindcă nu se poate descurca de unul singur!”

„Totuși, ce plăpând e! se gândea cel de-al doilea prieten, ajungându-l din urmă pe primul. Trebuie să-i fiu alături, să-l ajut la nevoie, să-l feresc de vreo nenorocire. Dacă aș proceda altfel, nu mi-aș ierta-o toată viața!”

NOTA REDACȚIEI:

Dragă cititorule, te rugăm să comentezi această parabolă. Cum s-au comportat acești doi prieteni, în opinia ta? Cine crezi că are dreptate și

de ce? Ți s-a întâmplat și ție să te cerți cu un prieten? Cum te-ai simțit atunci?

ESEUL TĂU VA FI PUBLICAT ȘI VEI CÂȘTIGA UN PREMIU.

Legea Învățământului din Republica Moldova (nr. 547-XIII din 21.07.95)

Articolul 6. Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este garantat, indiferent de naționalitate, sex, vârstă, de originea și starea socială, de apartenența politică sau religioasă, de antecedentele penale.

(2) Statul asigură șanse egale de acces în instituțiile de stat de învățământ liceal, profesional, mediu de specialitate și superior, în funcție de aptitudini și capacități.

Articolul 57. Drepturile elevilor și studenților

(4) În vederea realizării dreptului la educație al elevilor și studenților care au nevoie de asistență socială, statul suportă, parțial sau integral, cheltuielile de întreținere în perioada de școlaritate. Categoriile de persoane care sunt în drept să beneficieze de un atare ajutor, precum și formele și mărimea acestuia sunt stabilite de Guvern.

Dreptul la participare

IMPLICĂ-TE ÎN PROCESUL DECIZIONAL!

• **Un grup de participanți la instruire**

Ce este activitatea participativă și cum o poți implementa în școala ta? Ne-am convins că o bună parte din elevi nu pot răspunde la această întrebare. În cadrul proiectului „Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană”, la finele anului de studii am avut plăcerea să organizăm câteva sesiuni de instruire la acest subiect în instituțiile de învățământ din raionul Cimișlia.

Astfel, elevii din clasele a X-a și a XI-a de la Liceul Teoretic „Ion Creangă” din or. Cimișlia, pe care îi vedeți în imagine, au descoperit cum pot participa la procesul decizional al școlii și au înțeles cât de mult contează implicarea lor. Au învățat, de asemenea, și cum pot contribui la alocarea fondurilor pentru proiectele și inițiativele școlărești.

Activitatea a fost realizată în cadrul proiectului „Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”.

Sursa: AO Dezvoltare prin Implicare

DREPTURI & RESPONSABILITĂȚI

• **Ne cunoaștem drepturile, dar și responsabilitățile**

Pe lângă drepturi, copiii au și responsabilități, acești doi termeni completându-se reciproc. Despre aceasta au discutat elevii de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Leova cu reprezentanți ai Clinicii Juridice „Echitate Socială” din or. Cahul. În cadrul unui atelier, ei și-au îmbogățit cunoștințele privind drepturile copilului, promovarea valorilor în rândul tinerilor.

AVE TERRA!

Nr. 8 (358)

**Pagină
de cultură
și educație
ecologică**

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Monumente ale naturii

REZERVAȚIA ȘTIINȚIFICĂ IAGORLÎC

Rezervația naturală științifică Iagorlîc a fost fondată în 1988 și prezintă un ecosistem unic din Moldova. Ea se află în regiunea Iagorlîcului de Jos, pe malul stâng al Nistrului și ocupă 836 de ha de uscat și 270 ha de suprafață acvatică. Rezervația include granițele acvatice și cele te-

restre, unde sunt create condiții optime pentru înmulțirea animalelor și plantelor. Suprafața terestră a rezervației este ocupată de plante de stepă, printre care negara, păiușul, hirușorul. Pădurile cuprind suprafețe nu prea mari și sunt reprezentate de păduri izolate de stejar pedun-

culat și pufos. În rezervație sunt foarte multe plante și animale – unele, incluse în Cartea Roșie și chiar protejate la nivel internațional. Aici sunt înregistrate 719 specii de plante, dintre care 50 de specii rare.

În zonă trăiesc 30 de specii de mamifere, printre care căprioare, mistreți, jderi de piatră, vulpi și câini-ration. Uneori, putem întâlni și specii rare precum castorul european și hermina. În rezervație viețuiesc 121 de specii de păsări (unele incluse în „Cartea Roșie”) – aici cuibărește lebăda, iar în timpul migrației apar vulturul pescar și eretele.

Rezervația mai dispune și de un muzeu de o frumusețe rară, cu acces liber, unde putem admira fauna și flora conservată.

File din „Cartea Roșie”

BUJOR-DE-PĂDURE

Specie critic periclitată. Crește în apropierea satului Bolțun, r-nul Ungheni, a satului Șișcani, r-nul Nisporeni. Peste hotarele republicii este răspândită în Europa de Sud, Peninsula Balcanică, România.

Locurile de creștere din Republica Moldova se află la limita de nord-est a arealului speciei. Este o plantă decorativă, prezintă interes pentru crearea unor noi soiuri și varietăți de plante decorative.

Bujorul-de-pădure preferă pentru creștere comunitățile pădurilor subaride de stejăret pufos, mai rar, de gorunet, sub coronamentul arborilor, pe cernoziom xerofit. În aspect cantitativ, este răspândit pe o suprafață de cca 500 de ha. Crește izolat sau în

grupuri mici. Numărul total constituie aproximativ 1000 de plante, inclusiv plante generative cca 20 procente. Efectivul speciei este în descreștere.

Înflorește în mai-prima jumătate a lunii iunie; fructele se coc în august. Se înmulțește prin semințe. Se întâlnește în Grădina Botanică a Academiei de Științe a R. Moldova. În condiții de cultură se dezvoltă bine, înflorește și fructifică.

SPUNEM „NU!” POLUĂRII

Poluarea aerului, provocată de numărul mare al automobilelor care a crescut brusc în ultimul timp, influențează negativ clima, afectează cantitatea precipitațiilor scăzute, pune în pericol sănătatea oamenilor, a plantelor și a animalelor, are efecte distrugătoare asupra biodiversității. În scopul sensibilizării populației din localitate, un grup de elevi din Talmază, îngrijorați de situația creată: **Adelina JURĂVSCHI, Stas BARBALAT** (cl. a VII-a „A”), **Paula TIMUȘ, Eugen GAN-DABEȘCU** (cl. a VIII-a), **Victor GÂNGA** (cl. a VI-a), **Maxim MÎNĂSCURTĂ** (cl. a IX-a) ș.a., au organizat un marș cu lozinca „Luptăm activ, luptăm împreună contra poluării aerului în localitatea natală”.

Tinerii ecologiști văd soluționarea problemei inclusiv prin promovarea modului sănătos de viață. Ei au desfășurat, în parteneriat cu IPG „Ștefan Ciobanu” din localitate și APL, „Maratonul bicicliștilor”, îndemnându-și concetățenii să fie activi ecologic, să le pese de soarta Terrei și să opteze pentru biciclete.

Ce i-a motivat pe adolescenți să facă această alegere?

Ion MÎNĂSCURTĂ (cl. a IX-a):

– De la orele de biologie cunoaștem că mersul pe bicicletă poate ajuta la reducerea riscului de atac de cord, a hipertensiunii arteriale sau a nivelului ridicat de colesterol. În plus, ciclismul practicat cu regularitate contribuie la creșterea rezistenței cardiovasculare. De aceea sunt în acest maraton.

DE CE CASCĂ DULĂUL MEU?

Ne bucurăm, într-un fel, atunci când vedem un câine căscând. E obosit sau se plictisește la fel ca noi, oamenii. Astfel încercăm să ne explicăm acest fenomen. Un studiu susține că prietenul patrupeze al omului îi simte oboseala și, în semn de solidaritate, îl imită, căscând din răspuțeri. Câinii cască mai des, atunci când stăpânii lor fac acest lucru.

ECOLOGISTII ÎN VACANȚĂ

Reveniți în bănci, harnicii ecologiști de la Gimnaziul „A. Sîrghi”, din satul Talmază, raionul Ștefan Vodă – elevii din clasele a III-a „A” (dirigintă **Victoria CIOPCIC**), a VI-a „A” și a VI-a „B” (diriginte **Aurelia CIOBANU** și **Oxana MALACHI**), a VII-a (dirigintă **Ecaterina PROCOPII**), a VIII-a (dirigintă **Angela MAZĂRE**) – s-au bucurat să găsească terenurile din jurul școlii curate și îngrijite, așa cum le-au lăsat înainte de a pleca în vacanță.

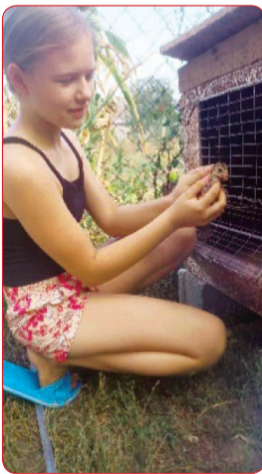
În timpul verii, majoritatea copiilor din gimnaziu au fost ajutorul cel mai mare al părinților.

Prepelețele și găinușele de munte și-au găsit un stăpân de nădejde în persoana lui **Iosaf TIMUȘ** (cl. a V-a).

Iar **Andrian IONAȘCU** (cl. a II-a „A”) a fost responsabil de păsări și de animalele din curte.

Dumitrița și Aurora LUNGU (cl. a VI-a „A” și, respectiv, a III-a „A”) au avut în grija lor păsările și câinii.

ȘTIAI CĂ...

• Elefanții se „scaldă” în noroi și stau mult timp murdari? În felul acesta ei se protejează, în mod instinctiv, de radiațiile solare.

- Districtul Talketta din Alaska a ajuns cândva faimos datorită faptului că primarul de aici era un motan fără coadă?
- Există fructe artificiale, create de om? Dintre acestea face parte și pepe-nele cubic.

UNIVERS CULTURAL

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

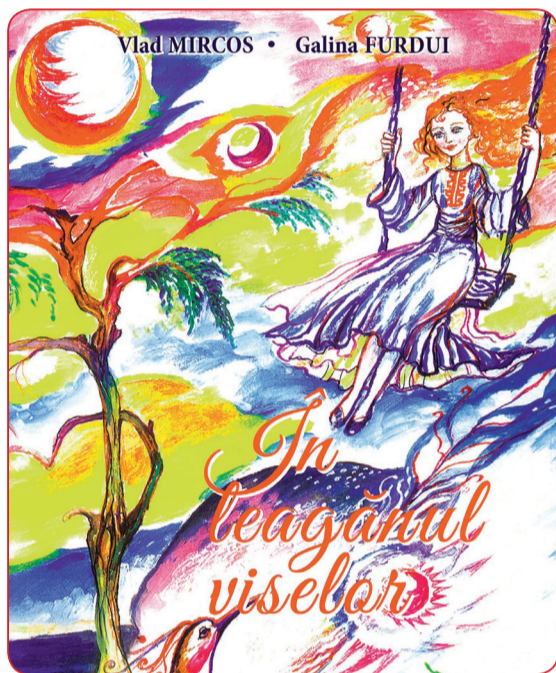
Nr. 6 (77)

Lansări de carte

„În leagănu Viselor” este o carte de melodii lansată recent de către poeta Galina FURDUI și compozitorul Vlad MIRCOS. Cu impresii plăcute au rămas iubitorii de muzică, iar în rândurile ce urmează unii elevi își vor împărtăși opiniile despre volumul respectiv.

ÎNȚELEPCIUNE ȘI ARMONIE

Ilustrul scriitor francez Victor Hugo sublinia: „Muzica exprimă ceea ce nu poate fi spus și este imposibil de a fi trecut sub tăcere”.

Suntem deosebit de recunoscători, împreună cu discipolii mei, compozitorului Vlad Mircos

CU DRAGOSTE PENTRU CÂNTEC

Cântecele „Azi vom dansa” și „Un vis”, semnate de compozitorul Vlad Mircos și scriitoarea Galina Furdui, dar și ilustrate de Ludmila Furdui, conțin mesaje muzical-poetice foarte senine, optimiste, care s-au contopit într-un mod armonios și firesc cu starea mea interioară de copil.

Atmosfera fascinantă a acestor minunate pânze sonore mi-au sporit dragostea pentru

PE-ARIPA VÂNTULUI ALBASTRU

Consider că piesele semnate de compozitorul Vlad Mircos și poeta Galina Furdui, dar și ilustrată de Ludmila Furdui sunt remarcabile, în special, prin liniile melodice frumoase și versurile pline de profunzime.

Piesa „Inima ta, mamă” m-a impresionat prin gingășia ei deosebită, provocându-mi valuri de emoții. Melodia luminoasă și plină de sensibili-

ACUMULARE DE SUFLET

Consider că arta muzicală deține cea mai mare capacitate de a influența profund emoțiile și percepțiile despre lume ale oamenilor. În acest context, melodiile compozitorului Vlad Mircos, scrise pe versurile poetei Galina Furdui, au un impact puternic asupra unui public receptiv, dotat cu un înalt grad de inteligență.

Am selectat pentru repertoriul meu mai multe cântece semnate de autorii cărții „În leagănu viselor”. Atmosfera, ca și cadrul piesei „În lumea viselor”, mă transferă în universul fascinant al copilăriei, încurajându-mă, totodată, să-mi urmez aspirațiile întru atingerea scopurilor propuse.

Atunci când cânt „Șoapta Vântului albastru” – o altă lucrare inclusă în cartea nominalizată, mă

și poetei Galina Furdui, precum și pictorița Ludmila Furdui pentru posibilitatea unică de a descoperi niște piese vocale remarcabile, pe care ni le-au oferit cu multă dăruire. Aceste melodii sunt deosebite, asemeni unor broderii frumoase ce se îmbină perfect cu versurile pline de înțelepciune și armonie.

Premiile importante, cucerite de către elevele mele Sofia Apareci (7 ani), Iustina Olteanu (12 ani) și Victoria Teodosia Gribinenco (18 ani) la concursurile naționale și internaționale, au drept suport minunatele cântece „Poiana copilăriei”, „Inima ta, mamă”, „Șoapta Vântului albastru” și „Lacrima iubirii”, lucrări care au fost studiate minuțios, notă cu notă, vers cu vers, așa încât să poată fi redat cât mai profund și într-un mod sublim conținutul lor muzical-poetic și dramatic.

Sperăm că, în viitor, vom avea o colaborare la fel de frumoasă, urându-le din toată inima autorilor sănătate și armonie interioară, motivație și oportunități aparte, inspirație și realizări de creație marcante, menite să inspire fericire, bu-nătate și liniște.

Svetlana MIHNEA, dirijor de cor,
profesoară de canto și educație muzicală
la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”

or. Cahul

cântec, oferindu-mi mult curaj și încredere în calea de realizare a visurilor și aspirațiilor mele artistice.

Gabriela PRODANIUC, elevă la Școala
de Arte „Valeriu Poleakov”
și la Liceul Teoretic „Orizont”

mun. Chișinău

litate a cântecului „Șoapta Vântului albastru”, și versurile acestuia m-au teleportat imaginar într-o lume de vis, plină de flori și culori de curcubeu, cu cer albastru și nori purtați de vânt.

Iustina OLTEANU,
elevă la Liceul Teoretic „Ioan Vodă”

or. Cahul

simt copleșită de farmecul naturii, de frumusețea ce mă înconjoară. „Liceul meu” este o altă melodie ce mă face să retrăiesc aceleași emoții zi de zi alături de colegii și prietenii mei, amintindu-mi de bunii, înțelepții și dragii profesori, îndemnându-mă să iubesc și să ador cartea în tendința mea continuă de acumulare a cunoștințelor...

Am o admirație pentru talentul deosebit al autorilor acestor minunate cântece – Vlad Mircos și Galina Furdui.

Mihaela IONITĂ, elevă la Școala
de Arte „Valeriu Poleakov” și la Liceul
Teoretic „Mihail Kogălniceanu”

mun. Chișinău

UN NUME ACOPERIT DE PATINA TIMPULUI

Recent, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a avut loc lansarea studiului monografic „Anton Mater. Ispitele scenei și ale ecranului” de Violeta Tîpa. Ediție îngrijită de Mariana Harjevschi, directorul general al bibliotecii municipale. Coordona-tor – Lidia Kulikovschi, conf. univ., dr., editor – Ivan Pilchin.

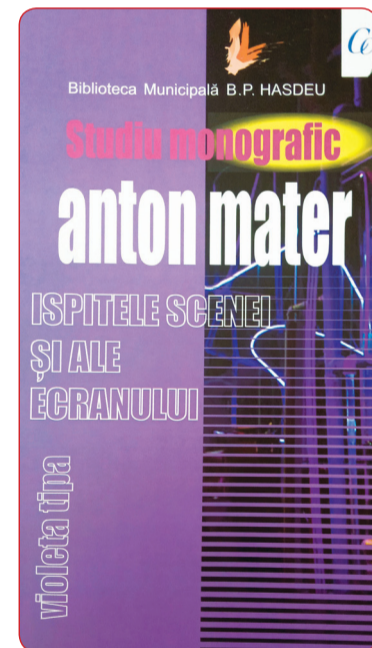

Cartea face parte din „Colecția Chișinăuiană” care cuprinde publicații legate de patrimoniul cultural local: studii, monografii, cercetări, sinteze, bibliografii, cronicile despre istoria orașului ș.a. În „Argument”, ceea ce ar echivala cu o prefață, editorul ne destăinuie de la bun început că: „Idea acestei lucrări s-a născut în urma unor evenimente, organizate de Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi”, unică de acest fel ale cărei fonduri păstrează nu doar literatură în diverse domenii ale artelor, ci și documente, arhive ale personalităților. Acum câțiva ani, biblioteca și-a propus valorificarea și promovarea patrimoniului cultural, a personalităților din diferite domenii ale artei, care și-au adus contribuția la dezvoltarea culturii naționale și la edificarea peisajului artistico-cultural în republică.

Și iată că Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi” a organizat mai multe evenimente dedicate personalităților din domeniul artelor audiovizuale, precum serata de comemorarea regizorului păpușar Victor Ștefaniuc, a scriitoarei și jurnalistei Nelly Rațuc ș.a., dar și serate de omagiere ale măștrilor în artă Andrei Buruiană, regizor și sunetist; Constantin Bălan, regizor de filme animate, Mihai Potârniche, fotograf; Gabriela Lungu, actriță, regizor, director al Teatrului Municipal de păpuși „Guguță”, și ale multor alora. Printre aceste activități s-a evidențiat și organizarea în incinta bibliotecii a expoziției „Anton Mater și universul său imagistic”. Vernisajul și serata au fost o redescoperire a artistului, atât prin operele plastice, cât și prin schițele de decor prezentate publicului larg pentru prima dată.

Idea doamnei Anastasia Moldovanu, director al Bibliotecii de Arte, de a adu-

na în întregul material într-o lucrare aparte a coincis cu inițiativa de a lansa, în cadrul Bibliotecii de Arte, seria de publicații „Personalități marcante”, dedicate oamenilor de artă și cultură: regizori, actori, scenografi, critici de teatru și cinema, a căror muncă a rămas mereu în umbră. Atât Constantin Spănu, critic de artă, cât și Dumitru

Olărescu, doctor în studiul artelor, cercetător științific coordonator, șef Secție Arte audiovizuale la Institutul Patrimoniului Cultural, au ținut să menționeze că scopul studiului monografic constă în valorificarea creației multilaterale a plasticianului Anton Mater, care pe parcursul a circa patru decenii (1947-1984) a pus bazele scenografiei teatrale și ale filmului național, alături de Anatol Șubin și Constantin Lodzeiski. Dar el, totuși, a rămas în istoria cinematografiei naționale ca părinte al filmului de animație cu păpuși. De altfel, cei prezenți la lansare au avut ocazia să vizioneze filmul cu păpuși „Cățelușul zburător” după povestea cu același titlu de Andrei Strâmbeanu.

Andrei VIZIRU

Aniversări Ion CUZUIOC – 75

S-a născut la 16 septembrie 1949 în familia intelectualilor Valentina și Pavel Cuzuioc din comuna Țareuca, județul Orhei, Republica Moldova. A absolvit Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”. Activează în calitate de

medic, șef de secție la Centrul de Medicină Preventivă din Călărași. Medic-șef, președinte al mai multor Fonduri de Caritate și Sănătate.

DISTINCȚII: Ordinul „Gloria Muncii”, Medalia Academiei de Științe a Moldovei „Nicolae Milescu Spătarul”, Medalia „Ion Luca Caragiale” ș.a.

TITLURI ONORIFICE: „Ambasador al Păcii (O.N.U.), „Ambasador Internațional al Păcii” (Forumul Literar Mondial pentru Pace și Drepturile Omului).

PREMIILE ale Uniunii Scriitorilor din Moldova, Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, UNESCO, Academiei Națiunii Române. Membru al Uniunii Scriitorilor, Uniunii Epigrafiștilor și Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, Uniunii Cineaștilor și al mai multor uniuni de creație și asociații.

Ion Cuzuioc a editat peste 65 de cărți de proză (romane, nuvele, povești și povestiri pentru copii, schițe umoristice), versuri lirice, poeme de sorginte niponă, epigrame, aforisme, piese de teatru, publicistică. Selecții din creația sa au fost incluse în peste 250 de antologii și culegeri din România, Rusia, S.U.A., Austria, Franța, Canada, Coreea de Sud, Muntenegru, Macedonia, Israel ș.a.

Ion CUZUIOC

VIOARA

De la război nenea Ignat s-a întors fără o mână. S-a întors cu rucsacul pe umăr și cu vioara subsuoară. Cum a intrat în casă, și-a scos rucsacul, aruncându-l lângă ușă, și-a dezbrăcat mantaua, aruncând-o pe laiță în tindă, și-a cuprins cu mâna soția și copiii și, trecând pragul în Casa Mare, a luat vioara în mână, s-a uitat lung la ea și a suspinat adânc, aninând-o în țintă pe covor, mai la dreapta de fotografia lui și a soției, de pe când erau mire și mireasă. S-a dat cu doi pași înapoi, s-a uitat încă o dată la vioară, apoi s-a întors către ai casei și le-a spus:

– Fără voia mea să nu pună nimeni mâna pe vioară!

...De atunci încoace, multă apă s-a scurs la moară. Chiar și nepoțelul lui, că tot Ignat îl cheamă, a-nvățat să cânte la armonică. Cum se termină lecțiile, băieții din clasă îl ispitesc:

– Poate mergem la tine acasă, să ne mai cânti ceva?

Le-ar cânta Ignat, dar mama îl trimite să aducă iarbă la iepuri.

– Azi nu pot, le spune Ignat. S-o lăsăm mai bine pe duminică.

Băieții cad de acord, iau gențile și se duc pe la casele lor. Cum vine seara, nenea Ignat iese pe prispă afară și-și cheamă nepoțelul:

– Ei, măi Ignat, ia-ți armonică și vino să mai tragem o cântare.

Nepoțelul ia armonică, se așază pe scăunel lângă bunel și-i cântă din armonică diferite melodii. Cântă mai mult din cele ostășești, căci bunelul le ascultă atent, din când în când îngânând cuvinte nedeslușite. Cântă și bunelul, și armonică nepoțelului. Ar cânta și vioara din cui, dar s-o ia cineva în mâini.

– Bunele! vorbi nepoțelul deodată. Ce zici? Poate să încerc să cânt la vioară?

– La vioară? tresări nenea Ignat. De vioară să nu te atingi! Vioara-i lucru sfânt pentru mine. Auzi tu?

Și nenea Ignat se ridică de pe scaun și intră în grabă în Casa Mare. Se oprește în fața viorii și se uită la ea, de parcă cineva ar fi vrut să i-o ia. Lângă bunel vine

și nepoțelul cu armonică. Nenea Ignat se apropie de vioară și cu degetele îi netezește strunele.

– Vioara asta, măi Ignat, n-are preț, îi spune bunelul. Pentru vioara asta mi-am jertfit o mână. Da ce poți face fără mâini? Nimic! Bine c-am ajuns teafăr acasă și cu o mână. Le-am deprins pe toate să le fac cu o mână, dar iată, să cânt la vioară nu pot.

Nenea Ignat ia vioara din cui, se așază pe laiță de lângă perete și începe să povestească:

– Vioara asta am apucat-o de la tata Vasile. Nu era nuntă sau cumetrie în sat, ca să nu cânte o vioară. Cântece de tot neamul cânta el. Dar când s-a îmbolnăvit, m-a chemat și mi-a zis: „De azi înainte, Ignate, vioara asta e a ta. Eu nu mai am puteri să cânt. Cântă și fă veselie, cântă de jale și de dor, că omul cu cântecul trăiește”. După ce a murit tata, mult timp n-am putut să iau vioara în mână. Dar, într-o zi, mi-am luat inima în dinți și am pus mâna pe vioară. Am ridicat arcușul și l-am trecut pe strunele viorii. Din ziua ceea am cântat mult la vioară. Cu vioara m-am dus și la război. Când tăceau tunurile și mitralierele, luam vioara și le cântam ostașilor în tranșee. Câteodată, oboșiți cum erau, adormeau cu muzică. Iar eu cântam și de jale, și de dor. Și eu vedeam în vis și pământul natal, și casa părintească, și soția, și copiii. Somnul lor era mai liniștit și mai dulce. Se întâmpla că și la luptă porneam cu vioara în mână. Sub ritmurile viorii ostașii în pas cadențat mergeau la luptă. Apoi puneam vioara în cutie și luam pe umăr pușca. Vioara și pușca m-au însoțit până la ultima luptă, la care am luat parte.

– Ultima? De ce ultima? se miră nepoțelul Ignat.

– Acum ascultă, continuă nenea Ignat. Odată ne-am încăierat cu inamicii corp la corp. Am fixat baionetele pe țeava puștii și ne apropiam unii de alții.

După ceam culcat un inamic la pământ, își face vânt spre mine altul. Dau înapoi și, de

unde până unde, se deschide cutia și cade vioara la pământ. Inamicul s-o calce. Eu mă aplec s-o iau de la pământ și inamicul îmi înfige baioneta în mână stângă.

– Și ce-a fost mai departe? n-avea răbdare nepoțelul Ignat.

– Ce-a fost? M-au găsit ai noștri însângerat și culcat peste vioară. M-au dus la spital fără cunoștință. Când m-am trezit, simt că parcă ceva nu-mi ajunge. Ridic mâna dreaptă, e la loc. Dau să ridic și stânga și parcă mă oprește cineva. Achipui cu dreapta și...

Doctorii au fost nevoiți să-mi taie mâna. Au spus, că-i... nu-mi vine pe limbă... Da, gangrenă. Când m-au petrecut acasă, mi-au dat și vioara. Toată mângâierea mea. Iată-așa, dragul bunelului.

– Și de atunci n-ai cântat niciodată la ea? nu-i venea să creadă nepoțelului.

– Vioara, măi Ignat, trebuie mânuită. Mânuită cu dibăcie. Decât s-o chinui, mai bine să-i dai pace să șadă locului.

Nenea Ignat a luat vioara în mână, i-a atins cu degetele strunele, apoi s-a întors spre nepoțel.

– Ține, Ignat! Ține și învață să cânti! Cântă pentru oameni. Să cânti, că omul cu cântecul trăiește.

Ignat luă vioara, o duse la umăr sub bărbie și trecu arcușul peste strunele ei. Bunelul lăcrima uitându-se la fotografia de pe perete și la nepoțel...

ICOANA SUFLETULUI MEU

*Limba mamei, limbă sfântă,
Ca o candelă aprinsă,
Azi o lume-ntreagă-o cântă,
Căci lumina ei nu-i stinsă.*

*Limba noastră cea română,
Ce de veacuri o cântăm,
E ca apa din fântână,
Cu ea setea ne-alinăm.*

*L-a-nceput a fost Cuvântul,
Cel urzit de Dumnezeu,
Și-i slăvit de-ntreg pământul,
Să-l cântăm în cor mereu.*

*Moșii noștri-n bătlăii
Se rugau tot românește;
Tot cu gândul la copii,
Ascultând cum iarba crește.*

*Florile de pe câmpii
Graul dulce-l răspândesc,
În el toate ne sunt vii,
Pe pământul românesc.*

*Când vorbim limba română,
Ce pe frunte ni-i coroană,
Ei, cu inima blajină,
Ne-nchinăm ca la icoană!*

ABECEDAR

*E-nceput de an școlar,
Piciul va primi în dar
De la dragul lui librar
Un cadou-abecedar.
Piciul nostru e cu har,
Cu silință la orar.
El va scoate din sertar
Scumpul său abecedar.
Îl va citi ca un școlar,
Ca să-i fie mâine clar:
N-a fost munca în zadar –
Va ajunge cărturar.*

Referințe critice

• Confesiv, sincer, mucalit, Ion Cuzuioc are ochi ageri pentru a observa situațiile cu haz când oamenii se mai încercă în căpcanele vieții. Este medic nu doar ca profesie socială, ci face sanitație și în literatură, parodiind, îngânându-i pe alții și jucând, imitându-i în hora umoriștilor. Căci așa ar trebui să fie umorul: să mărturisească, dar și să păcălească.

Mihai Cimpoi

• Partea de suflet și de responsabilitate a povestirilor pentru și despre copii ale lui Ion Cuzuioc îmbracă idei și atitudini ironice și polemice în deplina înțeles al cuvântului. Pentru autor ea este un sentiment trăit. Privite din acest rascursiu, narațiunile dumnealui fructifică obsesiv și sugestiv universul infantil, veșnicia copilăriei cu mutațiile și al candorile ei unice și irepetabile.

Tudor Palladi

• Prin ceea ce a publicat și a editat până acum, ne-a convins că are un simț înnăscut al comicului, posedă un vocabular activ care îl plasează printre bunii cunosători ai verbului artistic, asimilează creator tot ce ține de meșteșugul scrisului. Atât în cărțile care i-au apărut, cât și în spectacolele de teatru ce au fost montate după piesele lui Ion Cuzuioc descoperim un har artistic bonom, care știe să citească în inima și sufletul contemporanului nostru care se zbate între disperare și vis.

Victor Prohin

• Din motive explicabile, satira și umorul basarabean, ca, de altfel, și întreaga literatură autohtonă, au fost și rămân apanajul condeierilor filologi. Ion Cuzuioc, alături de alți „intruși” din alte bresle, aduce – sub aspect tematic, stilistic, concepțional – un suflu nou în proza umoristică scurtă, în poezia satirico-umoristică și în epigramă.

Ion Diviza

• Într-o lume bolnavă, Ion Cuzuioc pune diagnoze: ceea ce scrie dânsul par, mai degrabă, niște rețete medicale – pentru bună-tate, pentru dragoste, pentru omenie – care urmează să încurajeze omul din fiecare dintre concetățenii noștri.

Nicolae Dabija

Impresii de peste mări și țări

O CĂLĂTORIE CĂTRE AMERICA DE SUD

Peru este o țară minunată, dar mulți localnici pleacă în țări mai dezvoltate, precum Spania sau Statele Unite ale Americii, în căutare de câștig.

Capitala Lima, cu o populație de 11 milioane de locuitori, e situată chiar pe țărmul Oceanului Pacific. Acest oraș imens uimește printr-un peisaj spectaculos: plaja și valurile Oceanului Pacific, Munții Anzi care își înalță crestele în apropiere. Am fost impresionat de piramidele milenare ale civilizațiilor pre-columbiene, dar și de numeroasele muzee (de artă, al aurului) care evocă îndeletnicirile de odinioară ale incașilor, de prelucrare a obiectelor de ceramică, iscusința lor în modelarea aurului și argintului.

Zborul nostru de la Madrid spre Lima a durat mai mult de 12 ore. Aeroportul „Jorge Chaves” este situat

la vreo 1,5 ore de centrul orașului și, când ajungi acolo, parcă ești debusolat de multitudinea de mașini care circulă aparent haotic.

Peruvienii arată exact ca în filmele despre vremurile apuse. Sunt scunzi și smoliți, foarte primitivi și joviali. Deprinși cu mulțimile de turiști care asociază peruvienii doar cu incașii antici, au răbdare să dea explicații că poporul lor are o istorie mai extinsă, totuși la fel de importantă. Pe lângă spaniolă, care este limba conchistadorilor, peruvienii vorbesc limba lor – quechua.

Peruvienii exportă, în special, cacao, boabe de cacao, cafea, avocado, dar și porumb sau limete (un fel de lămâi). La fel, este foarte apreciată lâna de alpaca și lamă.

Din păcate, nu am vizitat Cuzco, orașul considerat capitala istorică a țării, și Machu Picchu, celebrul oraș-templu din secolul al XV-lea d. Hr., dar sper să revin pentru a le cunoaște.

Mi-au rămas în memorie pentru totdeauna imensitatea Oceanului Pacific, grandiozitatea piramidei de 2000 de ani din centrul Limei, plimbările pe străzile largi cu palatele spaniolilor, străzi pe care, în contrast, localnicii le propun turiștilor fulare colorate din lâna de alpaca și magneți cu măști incașe.

Doru VIERU, elev în clasa a VI-a „C” la Liceul „Prometeu-Protalent” mun. Chișinău

SPECTATORII-AUTORI

Fable, studioul în care au fost create clipurile virale „South Park” generate de inteligența artificială (IA), a anunțat lansarea unei platforme de streaming care permite utilizatorilor să-și creeze propriul conținut, scrie „Hollywood Reporter”.

Fable Studio, un startup din San Francisco, câștigător al premiilor „Emmy”, a anunțat lansarea Showrunner, o platformă care poate face și anima episoade ale emisiunilor pe care le difuzează. În cadrul versiunii inițiale, utilizatorii vor putea să vizioneze seriale generate de IA și să își creeze propriul conținut – cu capacitatea de a controla dialogurile, personajele și tipurile de fotografii.

Fable a lansat un episod generat de IA din „South Park” pentru a-și prezenta tehnologia. „Viziunea noastră este să fim un fel de Netflix AI, spune directorul executiv Edward Saatchi. Puteți termina episoadele unui serial

sau inventați altele, dacă vreți ca acesta să continue. Puteți da sugestii referitor la narațiunea din noile episoade sau puteți lăsa IA să o facă singură”. Utilizatorii sunt încurajați să creeze propriile episoade ale emisiunilor, dintre care cele mai bune vor fi incluse în catalogul serialului când Showrunner va fi lansat oficial. Câștigătorii vor primi chiar și bani dacă emisiunea ori serialul va fi preluat de un streamer.

„Astăzi IA poate face episoade mai bune decât cele din The Simpsons”, spune Saatchi. Astfel, pas cu pas, devenim martorii viitorului realității ce părea incredibilă acum câteva zeci de ani.

Sursa: hotnews.ro

Cucerirea spațiului

MAIMUȚA-ASTRONAUT

În iulie 1959, dintre mai mulți cimpanzei a fost ales unul de doi ani pentru a fi pregătit să îndeplinească o misiune istorică în spațiul extraterestru. Fiind dresat de cercetători, el a fost instruit să apese o pârghie ca răspuns la stimuli luminoși și sonori. Misiunea a început la 31 ianuarie 1961, în cadrul Proiectului Mercur, cu decolarea de la centrul Cape Canaveral, S.U.A.

Animăluțul a fost numit Ham, după acronimul laboratorului în care a fost pregătit – Holloman Aerospace Medical Center. Ham a efectuat un zbor suborbital în misiunea Mercury-Redstone 2. Era primul astronaut-maimuță, dar deloc primul animal care a ajuns în spațiu. Cu toate acestea, niciun alt animal nu putea oferi informații semnificative în modul în care a făcut-o Ham. Un motiv pentru care cimpanzeul a fost ales era asemănarea cu oamenii: plasarea similară a organelor în

● Imagine: Pinterest

interiorul corpului și timpul de răspuns la un stimul ca și al oamenilor (doar cu câteva decise-cunde mai scurt).

Ham a demonstrat că putea realiza sarcinile pentru care a fost antrenat. În momentul revenirii pe Pământ, când ameriza în ocean, capsula maimuței a fost accidentată, dar soldații americani au reușit să-l salveze pe curajosul astronaut. Astfel Ham a deschis calea pentru o misiune umană în spațiu.

Farse ale celebrităților

EDGAR PŌE ȘI BALONUL

Scriitorului Edgar Poe îi plăceau farsele din ziare. În 1844, el a publicat un articol despre primul zbor cu balonul peste Oceanul Atlantic. Autorul a prezentat o mulțime de detalii tehnice plauzibile, de aceea cititorii l-au crezut. Când păcăleala a fost descoperită, imaginea scriitorului a fost pătată, dar articolul l-a inspirat pe Jules Verne... să scrie romanul „Cinci săptămâni în balon”.

Problemă de logică

Vanessa BOTNARU (s. Frumoasa, r-nul Călărași), singura care ne-a trimis răspunsul la problema din ediția precedentă, are toate șansele să ajungă pe locul I.

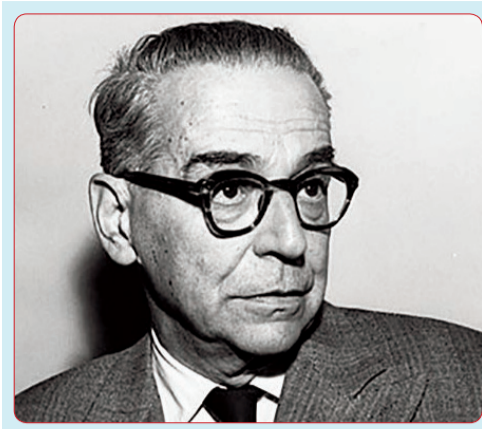
$$1 + \text{Red Bird} \times \text{Red Bird} = 17$$

$$\text{Red Bird} \times \text{Blue Bird} \times \text{Blue Bird} = 36$$

$$\text{Red Bird} \times \text{Blue Bird} \times \text{Yellow Bird} = 72$$

$$\text{Red Bird} - \text{Blue Bird} + \text{Yellow Bird} = ?$$

Găsiți soluția acestei probleme, acumulați puncte pentru a câștiga premii la sfârșit de an! Comentați în scris soluțiile găsite.

Ivo ANDRIĆ (în sârbă: Иво Андрић; n. 10 octombrie 1892, Dolac, Austro-Ungaria – d. 13 martie 1975, Belgrad, RS Serbia, RSF Iugoslavia) a fost un scriitor sârb, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1961.

În scrierile sale a evocat ținuturile natale, frământările istorice ale acelei epoci, uneori prin intermediul viziunii romantice.

Casa sa părintească din Travnik a fost transformată în muzeu.

Motivația Juriului Nobel: „...pentru forța epică cu care a zugrăvit motive și destine din istoria țării sale.”

asa fel încât mărul să pară întreg. Sticla era pisată fin, iar șoricioaica, în cantități mici. Din dosul teșghelelor sau de după ferestrele închise, târgoveții îl observau pe fil, așteptând acțiunea otrăvii despre care se spusese că lucrează încet, dar atât de sigur, încât îi poate veni de hac și unui elefant. Cu prilejul acesta, travnicenii putură să-si dea seama cât e de greu să otrăvești un elefant, care e în stare să suporte orice otrăvă. Și continuarea cu stăruință, dar zadarnic, să-l otrăvească pe fil, pe când el nu înceta să-și poarte pașii prin târgul Travnikului. Și totuși, odată cu venirea iernii, fi-

pe colina de lângă Conac, unde filul se mai înviora un pic. În scurtele lui plimbări pe colină, bietul elefant călca atent și solemn pe zăpada subțire, o pipăia cu trompa, o ducea la gură, apoi o împoșca furios în sus.

Dar și plimbările acestea deveniră din ce în ce mai scurte, căci filul se întorcea singur în grajd și zăcea acolo pe paie, gemând încet și bând cantități tot mai mari de apă.

Iar pe când filul boala așa, travnicenii se străduiau în fel și chip să afle ce i se întâmplă și cum o mai duce. Multe nu se puteau afla de la Conac, dar cu bani grei izbutiră să-l cumpere pe unul dintre oamenii de-acolo și să afle, mai întâi, că „filul zace și din el curge întruna, și prin față și prin spate!”; al doilea, că slugile de la Conac au și început să discute „cam cât face o piele de elefant” – unii susțineau că o mie de groși, alții îi contraziceau, iar alții admiteau prețaluirea

Ivo ANDRIĆ

Povestea cu elefantul vizirului

(Fragment)

La Travnik se instalează noul vizir, un tiran anonim, însetat de sânge. Curând, pașa își aduce, de pe târmuri îndepărtate, un elefant. Un animal neastâmpărat, care face prăpăd prin tarabele târgului, și un simbol al puterii vizirului, care vrea să-i vadă pe locuitori îngenunchați dinaintea lui. Povestea cu elefantul vizirului, care dă și titlul volumului, nu este doar o parabolă despre rădăcina răutății omenesti, ci o întreagă istorie a suferinței popoarelor iugoslave aflate sub stăpânire otomană. Sub masca unor snoave spuse la gura focului, povestirile din volumul lui Ivo Andrić abordează trecutul și spiritualitatea comunității iugoslave, fie că discută despre temerile din preajma celui de-al Doilea Război Mondial, fie despre primele răbufniri de revoltă în rândul unor țesătoare de covoare, despre corupția autorităților sau meditează la îmbătrânire, la destinul tragic al femeii ori la micimea vieții de artist.

...Metoda copilului, ingenioasă și crudă, dar naivă, se dovede prea slabă și nesigură pentru o gură de elefant. De cele mai multe ori, filul strivea și nu că, albină, înghițindu-le de-a valma, fără să clipească. Dar joaca aceasta nu era decât începutul. În ura lor comună, oamenii devin perseverenți, răutăcioși, inventivi. În poznele copiilor se amestecară cei mari, însă cu prudență și pe neobservate. Ei începură să arunce mere pe

străzi, în fața filului, și nu de orice fel, ci numai mere frumoase, mari, ionatane domnești, ca nu cumva alaiul să intre la bănuială. În unele dintre merele acestea, travnicenii scobeau însă un dop, scoteau miezul, turnau înăuntru nițică sticlă pisată și praf de șoricioaică, apoi înfugeau dopul de unde fusese scos, în

lul începu să slăbească și să dea semne de îmbolnăvire la stomac și la intestine. Întâi, li se interzise oamenilor să-i mai dea ceva de mâncare; apoi încetară cu totul plimbările filului prin târg; paznicii îl mai scoteau doar când și când

aceasta, dar adăugau că tăbăcirea pielii durează un an. Târgul, care are un simț innăscut și fără greș al lucrurilor importante, se mulțumi cu atât. Travnicenii plătiră deci nouitatea aceasta cât valoarea și continuară să aștepte fără un cuvânt, schimbând doar între ei priviri scurte, tăcute, dar pline de tâlc.

Traducere de Gellu NAUM

Giorgos SEFERIS

ȘI SUFLETUL

*Și sufletul
când vrei să-l cunoști
trebuie să privești
în alt suflet.*

*Străinul și dușmanul l-am văzut
în oglindă.*

*Erau buni băieți, tovarășii; nu strigau
nici de oboseală, nici de sete,
nici de îngheț,
aveau comportarea copacilor
și a valurilor*

*care acceptă vântul și ploaia,
acceptă noaptea și soarele
fără să se preschimbe în schimbare.*

*Erau băieți buni; zile întregi
asudau peste vâsle, cu ochii plecați,
respirând ritmic
și sângele lor colora o piele supusă.
Cândva au cântat, aveau ochii plecați
trecând pe lângă insula de cactuși,
pustie,
în amurg, pe dincolo de Capul Cânilor.*

IASOMIA

*Indiferent dacă-i amurg
sau prima lumină-a zorilor,
iasomia rămâne
întotdeauna albă.*

Coordonator de pagină: Ion ANTON

Giorgos SEFERIS (n. 13 martie 1900, Urla, lângă Smyrna, azi în Turcia – d. 20 septembrie 1971) a fost un poet grec contemporan, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1963.

Motivația Juriului: „...pentru eminența sa operă lirică, inspirată de o profundă dragoste pentru lumea elenică a culturii”.

A scris relativ puțin, dar versurile sale au fost bine primite pentru mesajul lor antifascist, de fapt Seferis a reluat ideile umanismului clasic grecesc și le-a recontextualizat, pentru a le adapta la contextul socio-istoric al secolului al XX-lea.

FRUNZĂ DE PLOP

*Tremura toată – iar vântul
a săltat-o-n zbor,
tremura toată – cum s-ar fi putut
opune vântului*

*în depărtare
marea,*

*în depărtare
o insulă-n soare*

*și mâini strânse pe vâsle,
ultima lopătare-încetând la vederea
portului,*

*ochi obosiți închizându-se
ca anemonele de mare.*

*Tremura toată-atât de mult,
am căutat-o atât de mult
în umbra eucaliptilor
din Primăvară până-n Toamnă.
Doamne, am căutat-o
singur în pădurea aceea compactă.*

NEGARE

*Pe țărnul nevăzut al mării,
albi ca porumbeii,
am suferit la amiază de sete,
dar apa era sărată.*

*Pe nisipul auriu
i-am scris numele,
dar a venit briza mării
și literele au dispărut.
Cu ce spirit, cu ce inimă,
cu ce patimă sau dorință
ne-am trăit viața? O rădăcire!
Căci noi ne-am ales viața.*

*Flori ale pietrei cu fața spre mare,
cu vine care-mi amintesc de alte iubiri,
strălucind în ploaia subțire și lină,
flori ale pietrei, siluete
ale căror vinișoare,
când nimeni nu-mi vorbește,-mi
vorbesc,
care mă lasă să le ating după-atâta
tăcere...
printre pini, oleandri și platani.*

ÎN NUMELE DOMNULUI, TE SOMEZ

*Ulei pe membre –
poate-un miros rânced
ca acela impregnat
prin capele,
ca acela al porilor grunzuroși
de pe partea neîntoarsă-a unei pietre.
Ulei pe părul
legat în cunună
și poate și-alte parfumuri
necunoscute nouă,
bogați sau săraci,
și statuete oferind
degete subțiri și săni mici.
Ulei în soare –
frunzele s-au înfiorat
când străinul s-a oprit aici
și tăcerea atârna grea
între genunchi.*

Traducere de Petru DIMOFTE

„MICUL EINSTEIN” AL ROMÂNIEI

Are doar 15 ani, dar a dat lumii o invenție importantă. Tânărul revoluționează peisajul energetic al țării cu bateria nucleară KN-9, de ultimă generație.

Vladimir VÎRZOB, supranumit „Micul Einstein” al României, este un adolescent care a realizat lucruri cu adevărat remarcabile. Mai precis, a creat o baterie nucleară, denumită KN-9, care ar putea furniza energie electrică unui cartier rezidențial timp de 100 de ani.

Recent, Vladimir s-a alăturat inițiativei „100 de tineri pentru dezvoltarea României”, lansată de Fundația Dan Voiculescu pentru Dezvoltarea României. Cei 100 de tineri care s-au distins prin realizări deosebite vor fi incluși în primul catalog al excelenței românești, ce va fi publicat la sfârșitul acestui an.

– Bateria nucleară KN-9 reprezintă o sursă de ener-

gie pentru o mare perioadă de timp și funcționează după principiul iradierii unui material piezoelectric, explică inventatorul.

De asemenea, este impresionantă și dimensiunea extrem de mică a bateriei, în comparație cu volumul surselor de energie din zilele noastre. Vlad spune că principiul de bază al bateriei sale radio-izotopice datează de la mijlocul secolului al XX-lea, când s-au convertit pentru prima dată radiațiile nucleare în energie electrică.

– Invenția mea, însă, aduce o abordare inovativă acestui proces de conversie, o abordare ce nu a fost încă studiată de comunitatea științifică. În urma unor deducții teoretice, am ajuns

la concluzia că în condiții ideale aceasta poate produce până la 12 megawatt/zi. Pentru a efectua operațiunile teoretice necesare, am implementat un software AI Self Learning, care a realizat scenariu ce imită realitatea după modul de funcționare al bateriei, spune Vladimir.

Vladimir VÎRZOB este elev la Colegiul Național „Traian” din Drobeta-Turnu Severin. În 2021, tânărul a fost distins cu medalia de argint pentru „CHR – X Nuclear Decontaminating Agent” la Salonul Internațional de Inovații și Invenții de la Varșovia, unde a concurat alături de alți 200 de participanți din 16 țări.

În 2020, a obținut medalia de aur la un salon de invenții pentru un modulator nuclear folosit în decontaminarea suprafețelor radioactive.

Tânărul inventator este pasionat nu doar de fizică nucleară și chimie, ci și de muzică. Cântă la pian și asta îi produce o mare satisfacție.

Vlad Vîrzob promite să rămână în țară, pentru că visul lui este să dezvolte România.

Sursa: *noutati.info*

GALA SUCCESULUI LA DONDUȘENI

Gala Succesului care s-a desfășurat la finele anului de studii în raionul Dondușeni a întrunit cei mai erudiți elevi și pe neobosiții lor dascăli.

În cadrul evenimentului festiv, 20 dintre cei mai buni elevi au obținut nominalizarea *Inteligență umană deosebită*. Sunt cei care au câștigat mai mult de trei locuri premiante la concursurile școlare. La fel, pentru competențe profesionale și rezultate deosebite, înregistrate la olimpiada raională, au fost premiați 12 pedagogi din instituțiile de învățământ general.

Două instituții școlare și-au glorificat numele prin promo-

• Clipa de glorie, trăită de medaliați

varea unui parcurs educațional de calitate. Pentru dedicare și consecvență în atingerea standardelor de performanță, Diploma de Merit a fost acordată Liceului Teoretic „Alexei

Mateevici” din Dondușeni și Gimnaziului din Țaul. În scenă au fost invitați și cei mai buni sportivi din raion – echipa Gimnaziului „Prometeu” din satul Baraboi.

AMBASADORII TEKWILL JUNIOR

• Tinerii ambasadori alături de mentorii lor

Programul „Tekwill în Fiecare Școală”, le permite elevilor din Republica Moldova să utilizeze activ tehnologiile în procesul de învățare și dezvoltare a abilităților. Pentru a-și testa competențele digitale, dar și pentru afirmarea personală, cei pasionați de tehnologii se înscriu în competiția „Tekwill Junior Ambassadors”, desfășurată anual în cadrul programului.

Competiția aduce în lumina reflectoarelor performanțele impresionante, creativitatea și spiritul inovator al elevilor. Etapa națională a ediției curente, desfășurată pe 8 iunie, a întrunit 400 de elevi și profesori din toată țara. Participanții au prezentat proiecte digitale cu impact social la opt categorii de concurs: „Programarea Algoritmilor în C/C++”, „Proiectare și Dezvoltare Web”, „Inteligența Artificială”, „Inteligența Emoțională în Comunicare”, „Proiectarea și Dezvoltarea Aplicațiilor Mobile”, „Video Storytelling”, „Antreprenariat”, „Design Grafic”.

Printre instituțiile cu cel mai mare număr de premianți s-a situat Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Leova. Elevii, ghidați de profesori, au demonstrat abilități impresionante în programare, design și gândire creativă. La finalul competiției, trei echipe s-au calificat pe locuri premiante la trei categorii:

1. Categoria Programare în C/C++, treapta liceală - Locul I: elev **Andrei ARSENI**, profesoară **Irina Iftodi**; 2. Catego-

ria Proiectare și Dezvoltare Web, treapta liceală – locul II: elevi **Artur GÂSCĂ** și **Andrei ARSENI**, profesoară **Irina Iftodi**; 3. Categoria Antreprenariat, treapta liceală – Locul II: elevi **Alina LINGĂ** și **Andrei ARSENI**, profesor **Stanislav Lozan**.

Tinerii au dezvoltat soluții tehnologice practice și inovatoare. De exemplu, **Alina LINGĂ** împreună cu colegul său, au elaborat un model de afaceri consistent. Tinerii au prezentat o idee de startup denumită „TechServices”, axată pe oferirea a trei servicii esențiale din domeniul IT, cu scopul de a îmbunătăți funcționarea companiilor și de a facilita interacțiunea acestora cu clienții.

Alina recunoaște că Programul „Tekwill în Fiecare Școală” a ajutat-o în formarea abilităților care o vor propulsa spre un viitor promițător:

– Competiția „Tekwill Junior Ambassadors” este o rampă de lansare în antreprenariat. Doresc să-mi deschid o afacere proprie. În cadrul acestei competiții nu doar îmi pot dezvolta aptitudinile în domeniu, dar învăț și cum să navighez în lumea antreprenorială. Mă bucur că m-am clasat pe locul II. Efortul meu nu a fost în zadar. Mă simt încurajată să merg mai departe pe drumul fascinant al inovației și creativității.

Cale ușoară spre noi culmi ale tehnologiilor tuturor Ambasadorilor Juniori!

Cor. „F.D.”

COPII CELEBRI

DORINȚA ACADEMICIANULUI

La 7 ani, Mozart a compus prima simfonie, la 12 ani, „La finta semplice”. Pe atunci, la Academia italiană de la Bologna era o lege strictă: nu era admis nimeni până la 26 de ani. Pentru Mozart, însă, s-a făcut o excepție: el a devenit Membru al Academiei de la Bologna la 14 ani. Bucuros, taică-său îl felicită, iar băiatul îi răspunde:

– Ei, acum, dragul meu tată, întrucât sunt și academician, îmi dai voie să mă joc o oră cu băieții?

Sursa: *Carte de citire și gândire*

PROFILACTIC

Greșeala la zi

„Magazinul a fost închis ca o măsură profilactică.” (Aviz pe ușa unui magazin).

Adjectivul **profilactic** are sensul următor: „care ferește, care apără organismul de boli; preventiv.”

Acest termen este unul de specialitate, este un termen folosit în medicină. Este adevărat că există sinonimul **pre-**

ventiv care acoperă mai multe sensuri printre care și „care împiedică producerea unui lucru neplăcut” pe care termenul **profilactic** nu-l are.

Așadar, enunțul corect este: „Magazinul a fost închis ca o măsură **preventivă**.”

Respectarea proprietății termenilor FACE BINE LA LIMBĂ!

Interpreți preferați

MUZICA – PARTE DIN SUFLET

Dayana (Diana Sturza), o talentată cântăreață și compozitoare originară din Republica Moldova, e cunoscută pentru abilitatea sa de a îmbina diverse genuri muzicale, astfel creând piese originale. Muzica este parte din sufletul său încă din copilărie, când a început să-și descopere propriul stil muzical.

De-a lungul carierei sale a colaborat cu unele dintre cele mai importante nume din lumea muzicii electronice din estul Europei, printre care se numără UNKLFNKL, PHARAØH, Robert Cristian și Scott Rill. Timp de trei ani, în adolescență, a fost membră a trupei MILLENIUM. Abordarea diversificată a genurilor muzicale din cadrul trupei „Millenium” și-a spus, cu siguranță, cuvântul în maniera interpretativă a artistei.

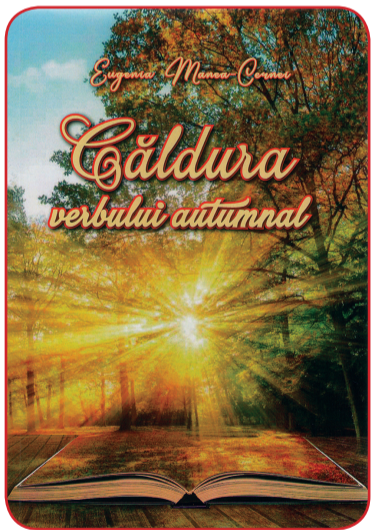
Orice piesă a Dayanei trezește emoții puternice, lucru apreciat de numeroșii fani ai interpretei. Trăiește la maximum ceea ce cântă, dându-se muzicii din plin. La începutul carierei ea cânta în limba engleză. În 2023, a colaborat cu Camidoh, pe scena Afropop, la

piesa „Up For Love”, cu bine-cunoscutul producător SICKOTOY, la melodia „Into The Light”, și a lansat proiectul muzical „Need You” – un adevărat imn eurodance.

Prima sa piesă în limba română, „Tată adevărat”, a impresionat foarte mult publicul. Melodiile care au urmat, la fel, au avut un impact major asupra admiratorilor săi: „Aș mai vrea să fiu copil”, „Trece viața”, „Buchet uriaș”, „Spune-mi că”, „Ultima zi pe pământ”, „Ard” etc. Recentul său album „Nostalgic” conține toate aceste piese de o melodicitate aparte.

Chiar dacă de ani buni locuiește în București, România, Dayana rămâne aceeași tânără care își încântă fanii de acasă.

SUGESTII DE LECTURĂ

Venirea pe acest pământ e o binecuvântare.

Eugenia Manea-Cernei

Eseurile distinsei doamne despre Natură și creație, cuprinse în volumul „Căldura Verbului autumnal”, reflectă, într-un fel, anume preocupările savantului, omului de știință, dar și ale publicistei unice, nu în ultimul rând, ca și regretatul Dumitru Batâr, savant, chimist modern în domeniile științific și publicistic, foarte activ odinioară (vezi cărțile „Neliniștea omenirii”, „Evoluția chimiei în Moldova” și „Drumurile vieții”).

Pogorătoare din lumina intraductibilă a Cuvântului, eseurile dnei Eugenia Manea-Cernei, savantă și compozitoare, publicistă de-o manieră

Deschiderea către știință și credință pentru o inimă mare și înflăcărată, pasionată de taina adevărului și adevărul tainei de sine și de lume, cum este cea a dnei Eugenia Manea-Cernei, doctor în biologie, specialist remarcabil în domeniul îmbrățișat al naturii („Floarea – eternul imn al naturii”) o va face întotdeauna să reacționeze la chemările Firii și să caute a-și explica relațiile cu Natura-Mumă, cu Măria Sa Floarea.

opțional poetică și atitudinal-personală, originală aparte prin stilul ei, prin densitatea ideatică a eseurilor cultivate

Constantin Brâncuși – sculptorul, filosoful, omul etc.) – toate scrise la o temperatură emoțională și poetică proprie.

maestrul, este ea însăși, suntem noi, e un volum de istorie: o istorie a clipei pe care o trăim și care ne trăiește.”

la Catedra Cuvântului de-o manieră confesională, atrăgătoare prin adevărul cultivat într-un mod personal, individual marcat de Providență. Meditativ-solemn și plin de îndemn de a sluji și cinsti ca-n fața Bibliei Cuvântului Domnului, universul eseistic al doamnei Eugenia Manea-Cernei este unul colorat, sentimental în căutarea unui stil propriu de viață și de creație

Rostirea de sine dinspre știința și conștiința poeziei..

cu o dăruire sufletească de invidiat și prin stilistica lor vibrantă și subliniat spirituală, o singularizează printre cititorii de elită, creatori cu adevărat. Paginile consacrate unor oameni luminoși precum Andrei Vartic, Nicolae Dabija, Ion Ungureanu, Leonida Lari, Raisa E. Ciobanu, Victor Ladaniuc, Galina Furdui, Eugenia Tudose, Ana Manole etc. etc., nemaivorbind de eseurile despre savanții de la Academie D. Batâr, D. Apetri, A. Negru etc. și despre poeziile și critica literară a subconștientului său despre „Forța magică a Frumosului, anume despre Floarea – eternul imn al Naturii” și despre „Amprentele vibrante în timp” (privind destinul lui

Fiecare eseu este structurat după un anume concept care face ca partea și întregul să comunice, să funcționeze, să se completeze reciproc sub un aspect sau altul idealmente. „Autoarea crede în cuvinte, zice acad. Nicolae Dabija. În puterea lor, cuvintele ei sunt „autumnale”. Adică cumpănite, împlinite. Dumneaei vorbește despre evenimente ca despre cărți. Și despre cărți ca despre evenimente. Pe acestea din urmă le deschide ca pe niște uși de altar, dincolo de care se află taina, divinul, sacral. Această carte... este scrisă cu inima, iar pentru a fi înțeleasă, urmează a fi citită cu ochii inimii. Cartea Eugeniei Manea-Cernei, subliniază

Lirismul cuceritor al eseistei vine din trăirea profundă a ideii de om și de destin, de viață și de creație pe care distinsa Doamnă le cinstește cu toată admirația și cu deplina responsabilitate civică și creatoare, ca savantă, ca om de știință și, firește, de credință. Oricum, eseurile Domniei Sale sunt nu numai „dări de seamă”, un „raport către Dumnezeu”, dar, mai degrabă, semenilor, precum remarca finalmente N. Dabija, clasicul modern al literelor noastre, autorul celebrului volum poetic „Ochiul al treilea”.

Sunt de remarcat vastitatea și varietatea informației pe care o dețin eseurile Eugeniei Manea-Cernei și tonalitățile cu care le rostește ea de

absolut liber și dezinteresat autohton-autonom, moldovenesc-românesc, de Acasă.

Dragostea față de neam și de Țară, de comorile ei spirituale, inclusiv față de cele ale „României pitorești”, vlahuțiene și nu numai, și brâncușiene, nu în ultimul rând, imprimă eseisticii Eugeniei Manea-Cernei un caracter cognitiv-educational de-o necesitate incontestabilă. Atașamentul absolut față de valorile naționale și nu de cele pasagere și artificiale, certifică o chemare de a-și sluji deschis compatrioții pe cont propriu, al sentimentului matern-patern ideal și vizionar la toate anotimpurile inimii.

Tudor PALLADI

Pagina apare cu sprijinul Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova

FRUMUSEȚEA VĂZUTĂ DE UN COPIL

Lilia Pavliuc are 14 ani și este elevă la L.T. „Mihail Sadoveanu” din Hâncești. S-a născut în Italia, în frumosul oraș Belluno, într-o familie de moldoveni plecați la muncă peste hotare. Și dacă a văzut lumina zilei într-o țară a culturii, era cu neputință ca Cel de Sus să n-o înzestreze cu talent. Fire plăpândă, enigmatică și creativă, Lilia a îndrăgit și plaiul moldav, e încântată de obiceiurile neamului nostru. Sursa ei de inspirație este natura. Ca orice viitoare pictoriță, și-a ales deja propria paletă, preferând culorile pline de contrast ce dau compozițiilor ei un suflu dramatic. Din lucrări se vede că autoarea trăiește emoții puternice, atunci când își modelează o idee îmbogățind forma prin intermediul culorii. „Iar pentru a realiza o lucrare de calitate, nu e suficient să stăpânești doar limbajul plastic, mărturisește juna pictoriță. E nevoie să fii versat în literatură, istorie, muzică și geografie.” În tim-

pul liber ea citește, ascultă muzică bună, face cursuri de chitară. Încearcă să le reușească pe toate, fiind un exemplu pentru colegii de clasă. Prietenii și-i găsește după principiul: sinceritate, încredere și devotament.

La scurt timp după ce și-a descoperit aptitudinile pentru pictură, a început să participe la concursuri de artă pentru copii, unde și-a făcut remarcat talentul și creativitatea. Primele premii nu au întârziat să apară. Cu fiecare concurs, Lilia își depășește limitele și învață lucruri noi despre tehnici și stiluri

de pictură. La concursurile „Securitatea electrică în viziunea copiilor”, „Familia între tradiții și modernizare”, „ARS Adolescentina” a obținut mențiuni, la cel denumit „Cum văd eu Moldova Europeană” s-a ales cu locul II, iar la „PRO Lectură”, „Sport și olimpism”, cu locul I, – totul datorită sensibilității și profunzimii cu care își exprimă emoțiile prin pictură. Fiecare tablou al ei este o fereastră deschisă către universul ei interior.

Discipola mea, la fel, a fost demnă de locul II la olimpiada locală la educația plastică. Acuarelele ei au fost admirate și la expoziția organizată în liceu. Ea speră să-și realizeze visul de a deveni arhitect sau designer de interior. Noi, pedagogii, avem toată încrederea că își va atinge scopul.

Vera TCACI,
profesoară de educație
plastică și tehnologică,
Liceul Teoretic
„Mihail Sadoveanu”
mun. Hâncești

• Vreau pace în Univers

• Florile vacanței mari

• Casă în Hâncești

• Puiul rămas de cârd

• Ucraina oprind pârjolul

• Enigmă în verde

DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Maria STRUNGĂRU (machetistă); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Eudochia VERDEȘ, Laura CHETRĂRU (scrisori; preocupările adolescenților); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații obștești pentru copii).

Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabilă – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul „Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Com. nr. 3017
Tiraj – 2700 ex.

